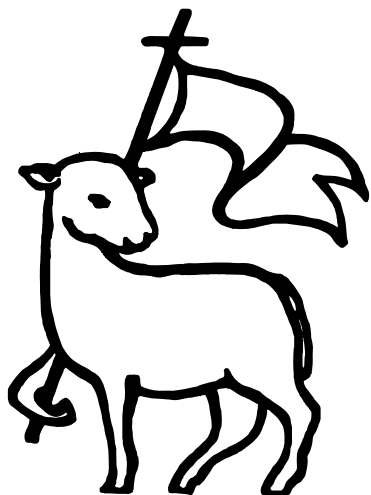

nové bratrské listy

2005/III

Bůh přece není od nikoho z nás daleko.

z obsahu:

Nebojte se - uvolněte se
Co křesťané dostávají - utrpení
Světová náboženství -
Ježíš v islámu
Z dějin protektorátu III
Misie JB k Čerokézům (3)
Jubileum Přemysla Pittra
Osmdesátiny Jana Hellera
Příloha: O původu jednoty (3)
Ráj srdce

obsah

biblická úvaha

Nebojte se - uvolněte se (*B. Kejř*) 3

Údržba a misie (*J. Morten*) 5

co křesťané dostávají

3. Chlubíme se utrpením (*H. Jalušková*) 6

světová náboženství

Muslimské pojetí Ježíše (*D. Sommers*) 8

dějiny

Kapitoly z dějin protektorátu III 10

Práce pro říši (*J. B. Uhlíř*) 12

Český misionář 2 (*J. Halama st.*) 12

Jubileum Přemysla Pittra (*M. Matouš*) 14

Krátké kalendárium (*Veritas*) 16

unitas Fratrum

Misie JB k Čerokézům III. 17

(*D. Crews a R. Starbuck*) 17

Nejen o obětaovsti britských sester 18

(*M. Ulrichová*) 18

Jednota bratrská na Jamajce 19

Ze zajateckého tábora do kostela JB 19

náš seniorát

Jarní SMOS 2005 22

(*I. Kovaříčková, A. Nejmanová*) 22

Mnoho loučení (*J. Polma*) 22

Odešla (za ses. B. Hlouškovou) 23

ekuména

Jan Heller dovršil 80 let (*M. Matouš*) 25

Oblak svědků (*J. Heller o J. Husovi*) 25

Komise pro rekatolizaci v Čechách 27

příloha

Jan Jafet - O původu jednoty 3

Ráj srdce (*připravuje M. Matouš*)

Nové Bratrské Listy
7. ročník (2005)

Tento církevní časopis pro své členy a přátele vydává OCHRANOVSKÝ SBOR při ČCE v Praze,

Adresa: Hálkova 5, 120 00 Praha 2

tel: 224 941 870

e-mail: uf.praga@netforce.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Nesetkáváme se příliš často v médiích s příznivým obrazem církví a křesťanství. A popravdě nutno přiznat, že leckdy právem - vždyť je mnoho důvodů, pro které zprávy o dění v církvi jsou vítaným soustem nejen pro bulvární tisk, ale i pro serióznější média...

O to radostnější bylo, když se v Praze konalo 17. - 19.6. setkání křesťanů z naší vlasti, ze Slovenska, Německa, Polska, Rakouska a Maďarska, pod názvem "Pozvání k naději". Tato setkání ještě nemají takovou tradici jako německé "Kirchentag" a proto i účast nebyla zcela ohromující. Ale přítomnost křesťanů byla v Praze patrná a množství připravených akcí v nejrůznějších kostelech a sborech i na Ovocném trhu bylo nepřehlédnutelné.

Podstatné však bylo především téma Pozvání k naději. Jako křesťanské církve neukazujeme sami sebe, nezmene v prvé řadě do církve - ale můžeme vydávat svědectví o naději, která je zakotvena v Bohu. V jeho trvalém zájmu o jeho stvoření, o vesmír i o člověka, v zájmu o naši současnost i budoucnost, kterou připravil a ke které nás zve. A my se o toto pozvání můžeme a máme dělit s těmi, kteří žijí okolo nás. Mnozí z nich ztratili naději, ztratili cíl svého bytí...

Je mou úlohou, abych jako redaktor požádal o shovívavost, že vzhledem k technickým potížím je v tomto čísle o něco méně obrázků. Také nás mrzí, že se nepodařilo vydat toto číslo včas, to znamená již před letními prázdninami. Prosím, omluvte toto zdržení.

Do letních měsíců, ale nejen do nich, Vám upřímně přeji hodně radosti, pokoje a naděje, že nejsme sami, ale že Bůh, náš dobrý nebeský Otec, nám jako cíl našich cest otevírá dveře nebeského domova.

V bratrské lásce

Bohumil Kejř

biblická úvaha

Nebojte se, uvolněte se!

Pak přišli bratři sami, padli před ním a řekli: „Tu jsme, měj nás za otroky!“ Josef jim však odvětil: „Nebojte se. Což jsem Bůh? Vy jste proti mně zamýšleli zlo, Bůh však zamýšlel dobro; tím, co se stalo, jak dnes vidíme, zachoval naživu četný lid. Nebojte se už tedy; postarám se o vás i o vaše děti.“ Tak je těšil a promlouval jim k srdci. (Genesis 50,18-21)

Tímto biblickým textem se dostáváme k vyvrcholení jednoho z nejdramatičtějších starozákonních příběhů - o Josefovi a jeho bratrích (synové praotce Jákoba - Izraele). Jen kratičká připomínka: 10 starších bratrů žárlilo (právem či neprávem) na v té době nejmladšího Josefa. Na syna Jákoba s jeho nejmilejší manželkou, na protěžované dítě... A jejich zášť byla taková, že jej chtěli zabít, ale pak jej prodali jako otroka. Josef se dostal do Egypta a po nespravedlivém utrpení (věznění) se stal nejmocnějším člověkem egyptské říše hned po faraonovi... Zachránil Egypt děláním zásob v době nadúrody pro následujících 7 hladových let. A příšerný hladomor zasáhl i daleké krajiny. Když se jejich obyvatelé chtěli zachránit, museli cestovat do Egypta a draze nakupovat obilí z jeho sýpek. Tak se dostali do Egypta i Josefovi bratři. Chtěli nakoupit potravu a zachránit sebe i své rodiny. Při té příležitosti se setkávají se svým bratrem Josefem, kterému tolik ublížili. On je pozná - oni jeho ne... Kdepak by si mohli myslet, že ten vznešený pán je jejich bratr! Nakonec se jim Josef dá poznat - a jich se zmocní děs. Co teď bude?! Jak se jim pomstí? Jak je potrestá? Ono by stačilo, kdyby se dověděl jejich otec (kterému nahali, že Josefa zahubila dravá zvěř), jak to ve skutečnosti bylo!! Chápeme, jak byli předěšeni. Jak se jim zhroutil svět, který si tak nesprávně budovali. Jak před sebou viděli jen trest, zhoubu, konec. Svůj - možná na mučidlech, a své celé rodiny - hladem...

Ovšem příběh graduje nečekaně. Josef nemluví a nejedná jako svrchovaný vládce; jako člověk, kterému bylo ukrivděno; jako ten, který nespravedlivě zakoušel utrpení... jedná jako milující, odpouštějící bratr. A navíc, jako člověk, kterému bylo dáno nahlédnout do tajemství podivných Božích cest. Který dokáže věci vidět v jejich dlouhodobém zařazení. Proto říká: Nebojte se! To není jen smazání starých vin, odpuštění velkorysého člověka, to je pohled z Boží perspektivy, uznání, že jej Pán Bůh někde potřeboval, že jej skrz těžkosti dovedl tam, kde může být druhým velice užitečným pomocníkem. Proto říká: „Nebojte se... Vy jste proti mně zamýšleli zlo, Bůh však zamýšlel dobro; tím, co se stalo, jak dnes vidíme, zachoval naživu četný lid. Nebojte se už tedy; postarám se o vás i o vaše děti.“ Tak je těšil a promlouval jim k srdci“.

Budme opatrní a strážliví, abychom o těchto věcech nemluvili moc snadno, moc suverénně. Ono je to totiž velice snadné z pozice pozorovatele, z postavení člověka, kterého se to osobně netýká. Pak dokážeme být velice moudří a „duchovní“. Ale když sami procházíme těžkostmi, když námi něco v přítomné chvíli zmítá - pak obvykle nejsme schopni vidět dál než k horizontu našich nesnází. Pak jsme jen rozbolavělí my, a dnešek nám připadá k neunesení a zmocňuje se nás beznaděj... A spíš jsme náchylní ke zlobení

se a obviňování a vyčítání... Kdo za to může, že jsme takhle dopadli? Že se nenaplnují naše očekávání radostného, bezpečného a pokojného života?!

Mohli bychom určitě uvádět spoustu příkladů, které známe z dějin, ze svého okolí, ale i z našich vlastních zkušeností, kdy se leckteré nepříjemné věci ukázaly nakonec jako prospěšné, jako dobré. Ale rozumějte mi dobře - to nemluvím jen o naší obecné lidské neschopnosti vidět širší souvislosti nebo vidět tu podivuhodnou propojenost mezi vzdálenými časovými okamžiky. Možná byste souhlasili s mými mnohými zkušenostmi, že co jsme nejdříve považoval za újmu, ukázalo se často jako prospěšné. A co jsem v daném okamžiku pokládal za vítězství, za úspěch - to posléze zhořklo a ukázalo se, že jsem tím něco podstatného ztratil. Ale i dočasné prohry mohou mít svůj kladný náboj. Záleží na úhlu pohledu. Proto může apoštol Pavel směle napsat: Ř 8,28 „Víme, že všechno napomáhá k dobrému těm, kdo milují Boha“ - a tak tedy smíme tu Josefovou výzvu bratřím: „Nebojte se“ vidět nejen jako výraz jeho dobrého srdce, ale především, jak také sám zmiňuje, jako uznání, že v těch Božích dobrých záměrech sehrálo svoji roli i to, že byl prodán jako otrok a velice neslavně se dostal do Egypta, aby pak mohl splnit veliké poslání.

Pro Josefovy bratry bylo překvapivé, když místo spravedlivého a logického potrestání byli povzbuzováni a ujišťováni, aby se nebáli. A já se domnívám, že tu výzvu „nebojte se“ smíme slyšet nejen všude tam, kde si nejsme jisti moudrostí a správností svých rozhodování - ale i tam, kde ledacos pokazíme, kdy se rozhodneme špatně, kdy promeškáme ten vhodný okamžik... Tedy, že je to povzbuzení do celého našeho života, který se vlastně skládá z mnoha rozhodnutí, velkých i malých, či zdánlivě malých...

Zcela oprávněně bývá křesťanův život přirovnáván k cestě. Je pro to mnoho důvodů - jednak ten, že nás na cestu pozval Pán Ježíš, abychom jej po ní následovali. Ale ten obraz cesty je případný i z jiných příčin: jdeme odněkud někam. Není to snadné, cesta se někdy zužuje, někdy prší, jindy páli slunce. Vede nejen po rovině, ale i do kopce a s kopce. Mívá různé povrchy. A řadu zatáček, ale především množství křižovatek, kde není tak úplně snadné se vyznat. Pravda, na některých rozcestích máme ukazatele Božích přikázání, Ježíšova příkladu - ale jak bývá pro nás obtížné uvěřit, že to je ta nejlepší cesta! A jak ještě více bývá těžké po ní jít!! - Ale pak máme celou řadu křižovatek a rozhodování, kde nejsou směrovky jasně dané. Záleží na naší volbě. Ach ano, měla by být ovlivňována naším hledáním Boží vůle v modlitbách a jsou jistě i jiné důležité vlivy - a přece zůstává celá řada věcí, kde můžeme svobodně volit tak či onak. Ony ty volby nejsou vždy stejně důležité - výběr svého životního povolání nemůžeme srovnávat s tím, co zvolíme jako cíl své prázdninové cesty... Ale, nenaplnuje nás to stísněností, že musíme volit?! Není u mnoha našich spoluobčanů ten stesk po starých časech způsobován i tím, že tehdy neměl člověk tolik prostoru pro rozhodování?! A nevarují nás naše mnohočetné špatné zkušenosti s tím, jak jsme špatně, nemoudře a neprozíravě už tolikrát ve svých životech volili?!

Četl jsem zprávu o jednom úvodníku v americkém křesťanském časopise, kde autor navazuje na tu představu křesťanova života jako cesty... Cesty, po které jdeme s našimi chabými znalostmi, s omezenými možnostmi, s všelijakými nedostatky - a na těch různých

ných křížovatkách nevíme, kudy se dát. Ale ten autor povzbuzoval k určité odvaze, ke spolehnutí se, že nejsme sami, že v důvěře v přítomného Boha můžeme odvážně křížovatkami projíždět.

Ano, odvážně, protože i když někdy zvolíme špatnou odbočku, když zabloudíme, to ještě není konec. To neznamena, že všechno je prohrané. Ono sice někdy je lehčí se vrátit, dostat se na správnou cestu než v jiných případech, kdy to trvá třeba hrozně dlouho a stojí to velké úsilí - ale my nemusíme být tak křečovitě upnutí na svou dokonalost, na svou bezchybnost. Vpravdě důležité je jenom jedno zásadní rozhodnutí: zda poslechneme to Kristovo pozvání, zda se vydáme na cestu za ním, zda víra v Ježíše Krista je pro nás tím nejpodstatnějším. Pak lze unést i všelijaké těžké úseky cesty, i chvíle, kdy nám není dobře, kdy jsme si vědomi, že jsme něco pokazili... I to nám může být odpuštěno, i to může být dokonce použito k dobrému - ať nám samotným, nebo lidem v našem okolí... Vzpomínám třeba na zkušenosti br. Borise Korbela z Armády spásy, který prožil těžký čas v uranových dolech jako politický vězeň. Ale znám konkrétní lidi, kteří jej tam velice potřebovali, kteří se tam na základě jeho svědectví stali novými lidmi, dětmi Božími. Chápal to od počátku ten milý bratr takto? Asi ne, nesnadno to přijímal...

Dovolte mi už zlidovělý výraz myšlenky M. Luthera: Směle věř a směle hřeš! = Tedy, směle se pouštěj do křížovatek, byť by ses v nich zcela neorientoval. Neboj se! Protože, a to je nejpodstatnější, důležitá je křížovátka Kristova kříže. Když tam se správně zorientujeme - pak všechny naše strachy, naše chybná očekávání, naše ztracenost, to mizí před slovy zmrtvýchvstalého Krista, který promlouvá: Nebojte se! Nežijte v křeči - "uvolněte se"! Vždyť o vás je již rozhodnuto: s Kristem jste vstoupili do nebeského domova. Amen

Bohumil Kejř

Údržba a misie

Až mě potom budeš v den soužení volat, já tě ubráním a ty mě budeš oslavovat. (Ž 50, 15)
Petr však řekl: „Stříbro ani zlato nemám, ale co mám, to ti dám: ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod!“ Vzal ho za pravou ruku a pomáhal mu vstát; a vtom se chromému zpevnily klouby, vyskočil na nohy, vzpřímil se a začal chodit. Vešel s nimi do chrámu, chodil, skákal radostí a chválil Boha. (Sk 3, 6 - 8)

Jedna z nejdůležitějších záležitostí, které v současnosti v britské provincii čelíme, je potřeba dosáhnout rovnováhy mezi péčí o naše členy a zasáhnutí těch lidí, kteří jsou mimo církev, žijící ve stále odnáboženější společnosti a kteří dosud neslyšeli evangelium, tu dobrou zprávu Ježíše Krista.

To je složitá úloha, se kterou se musí vypořádávat všechny církve v Anglii a jsem si jistá, že i na mnoha dalších místech. Jsem přesvědčená, že i vy znáte tyto problémy - ti, kteří jsou církevního prostředí, mají svá určitá očekávání a potřeby a to je někdy velice odlišné od postojů nekřesťanů. My používáme odlišný jazyk - někdy zastaralý a podivný; očekáváme, že ostatní se přizpůsobí naší podobě církevního života a způsobu,

jak vedeme svá shromáždění. A přece potřebujeme přivítat a ujistit každého, bez ohledu na jeho původ a zkušenosti.

Tuto záležitost označujeme jako: „Údržba versus misie“. Údržba našich sborů vybalancovaná Ježíšovým velkým posláním „získávat mu učedníky ze všech národů“. Jeden z největších cantenburských arcibiskupů, William Temple, řekl, že: „církev je jedinou organizací, která existuje výhradně k užítku svých nečlenů“ a já zjišťuji, že to je pro mnoho našich členů příliš obtížné, aby to pochopili a přijali.

Významný švýcarský theolog Emil Brunner pověděl: „Církev existuje misí tak jako oheň existuje hořením“. Církev potřebuje misii, aby existovala. Já vím, že hodně našich starších kazatelů pocítují, že naše provincie byla oslabena od té doby, co nevysíláme lidi, aby sloužili v zámoří. Říkáme, že dnes je naše misijní pole před našimi dveřmi, ale nejsme vždy úspěšní ve sdílení evangelia s našimi sousedy.

Zdá se mi, že dnešní Hesla nám mohou napomoci při zabývání se touto záležitostí. Nejprve nám žalmista připomíná potřebu obětovat Bohu oběť díkyvzdání, protože on je jak milosrdný tak i věrný: „Až mě potom budeš v den souzení volat, já tě ubráním a ty mě budeš oslavovat.“ Můžeme mít důvěru, že jsme v Božích rukou a že on nás povede tak, že jej budeme moci vyznávat jako Pána. Pán Bůh s námi má ten záměr, že jsme zde, abychom jej oslavovali a chválili jej. Údržba našeho církevního života je tedy životně důležitá součást našeho úkolu, který jako Boží lid máme.

A za druhé jsme v novozákonním verši upozorňováni, že Bůh nám, skrze Ježíše Krista, dává moc (on používá obyčejné lidi - jako Petra, jako tebe, jako mě) abychom dělali neobyčejné věci. Petr byl uschnout, aby chromému nedal peníze, jak očekával, když seděl u jeruzalémské Nádherné brány, ale aby mu dal něco o mnoho úžasnějšího - celistvost, uzdravení a tu duševní pohodu, kterou může dát jen Kristus.

A toto uzdravení je současně nabízeno nám, kteří věříme, a skrze nás všem ostatním, kteří budou přivedeni k víře. Co vyživuje nás, to také bude ostatní přitahovat ke Kristu.

A tak vidíme, že je to samotný Kristus, který je tou rovnováhou, kterou hledáme; kdo posiluje a prohlubuje naši víru tak, abychom mohli zasáhnout jak ty, kteří jsou z církve, tak i ty, kteří z církve nejsou. Je to Kristus, kdo nás bude uschopňovat, abychom mluvili slova, která jiní potřebují slyšet. Je to Kristus, který bude budovat svou církev tím, že obětoval sám sebe, aby nás učinil neporušené. Vezměme posilu a potěšení z poznání, že Bůh pracuje v nás a skrze nás, když zde na zemi buduje své království.

Jackie Morten, překl. Bohumil Kejř

co křesťané dostávají

V letošním seriálku zamyšlení nad biblickými texty se chceme obrátit do slavné 5. kapitoly z dopisu apoštola Pavla do Říma. Je zbytečné dodávat, že na tomto místě se mnoho lidí setkalo s podstatným Božím oslovením a na jeho základě poznali nové věci, které Pán Bůh nabízí, chopili se jich a změnili svou životní orientaci... Bude jistě užitečné si připomenout řadu skutečností, které věřící lidé mohou získávat, čím může být jejich život naplněn.

3. Chlubíme se i utrpením

Ř 5,3: „A nejen to: chlubíme se i utrpením, vždyť víme, že z utrpení roste vytrvalost.“

Narodili jsme se do předposledního času, v čas poslední přijde Pán ve své slávě. Nyní je doba církve, čas těla Kristova, čas našeho lidského klopýtání za Pánem Ježíšem. Naše životní cesty bývají prosluněné, také však stinné a potemnělé. I když máme pocit, že temnota vítězí, otevřme oči pro záblesky dobra a radosti. Vzkříšený je totiž v té životní mele s námi a my se ho smíme držet. Nejsme opuštěni, naopak smíme zvednout hlavu, jako ti, kdo vědí, že Kristus přichází.

Soužení, utrpení... Provází křesťany už od samého počátku, apoštol Pavel je dokonce považuje za nezbytné - vždyť Pán Ježíš trpěl též.

Jestliže našemu Pánu nebylo utrpení odňato, jak by mohlo být odňato údům jeho těla, církvi, nám.

O soužení toho bible ví hodně. Školený farizej Saul věděl o velikém utrpení, které má nastat před příchodem Mesiáše.

Jako křesťanu Pavlovi bylo mu dáno poznat, že toto nastalo, že se s příchodem Krista čas vlomil nový věk do toho starého.

Soužení může být rozličné - smutek, strach, úzkost, omezení svobody, pronásledování. To všechno církev zná, přijímajíc to jako zkoušku své věrnosti evangeliu za všech okolností. Aktuální poznání pro křesťany všech dob.

Možnost vzdát to tu je vždycky. Vzdát to a spolehnout se na světem uznávané jistoty. Ale vždy je také možno vytrvat a vytrvat navzdory všemu, chopit se Kristovy ruky v nesnázích a s ním šlapat po trní a hlohu, strachu a úzkosti.

V tom je veliká síla, důvěra a spolehnouti se na Pána Ježíše, ale také výhost vlastním snahám a představám o vítězství. Bezmoc v Božích rukou - a to se jí máme ještě chlubit?

Ano. Čteme „chlubíme se souženími“ - křesťan se nemá chlubit svými skutky (ať už okázalou pokorou, askézí či sebetřpytností). Křesťan se musí chlubit Božím jednáním (2.K 4,7) - ta nesmírná moc je Boží a ne z nás. Ač na všech stranách tísnění, přece nejsme zahnáni do úzkých, nejsme v koncích, ač bezradní, i když stále sráženi, nejsme poraženi.

Když už jsme na dně, přichází Boží chvíle pro intervenci, jeho ruka nás zachytí a my se ode dna odrazíme. Pán Bůh pomáhá a nechává unést všechno a vždycky.

Apoštol Pavel měl i svou osobní zkušenost (2.K 12,9). Měl svůj osten v těle - snad jakousi nemoc - který jej srážel, aby se nepovyšoval.

2.K 12,8: „Kvůli tomu jsem třikrát volal k Pánu, aby mne toho zbavil, ale on mi řekl: ‘Stačí, když máš mou milost, vždyť ve slabosti se projeví má síla’ - A tak se raději budu chlubit slabostmi, aby na mě spočinula moc Kristova“ uzavírá Pavel toto vyznání.

A moc Kristova nám pomáhá spolunést i spolutrpět. Kolik křesťanů v dějinách církve smělo prožít tuto velikou Boží solidaritu a milost.

Vzpomeňme na Dietricha Bonhoeffera, německého teologa, jenž se stal za druhé světové války účastníkem spiknutí chystajícího odstranění Adolfa Hitlera. Byl zatčen a v

jednom z posledních dopisů z koncentračního tábora čteme: „Musíme se znovu zamýšlet nad Ježíšovým životem, nad jeho řečí, jednáním, utrpením, umíráním. Abychom poznali co Bůh slibuje a co splňuje. Jisté je, že smíme žít stále v blízkosti a přítomnosti Boží a že se nás bez Boží vůle nemůže dotknout žádná pozemská moc a že nebezpečí a bída nás jen více přibližuje k Bohu.

Bůh nás milosrdně provázej těmito časy, ale především nás veď k sobě.“ 9. dubna byl Dietrich Bonhoeffer ve Flossenburgu popraven. A kolik jich bylo před ním. Trpících a trpělých křesťanů.

Když přijmeme soužení jako samozřejmou součást našeho křesťanského bytí, dostaneme sílu k trpělivosti, klidu a vytváření otevřeného společenství, sdílejícího radost trápení bez apatie a lhostejnosti, společenství spolunesení světla i tmy v následování Pána.

Hana Jalušková

světová náboženství

Muslimské pojetí Ježíše

Obraz Ježíše, pocházející z islámské literatury, se dosti různí - Ježíš je popisován jako muslimský prorok, putující asketa, příkladný duchovní vůdce a mistr, ale ne jako bůh. Je spíše člověk jako Mohamed, nesoucí Boží slovo. On je příkladným Muslimem, protože se plně poddal Boží vůli a žil v poslušnosti vůči Němu. S tímto pozoruhodným muslimským pohledem na Ježíše je možné se setkat v asi 300 známých citacích jeho učení a skutků, které jsou k nalezení mimo Korán.

Islám, jež spatřil světlo světa o nějakých 600 let po křesťanství, se narodil do světa, který již znal křesťanskou literaturu a moudrost. Judaismus a Zoroastrismus byla další náboženství, která prošla Arábií a sousedními regiony. Příběhy raného křesťanství se staly součástí tradiční arabské literatury asi na počátku 8. století. Mohamed, poslední islámský prorok, si Ježíše vysoce cenil. Nicméně, i když je v Koránu o Ježíši zmínka, jsou to až ostatní náboženské texty jako Hadith, nebo raná islámská literatura moudrosti, kde je komplexní zmínka o Ježíši, jako jsou životopisy proroků a svatých; různé příručky etiky a jednání. Učenec, Tarif Khalidi, popisuje Ježíše ve své knize „Muslimský Ježíš: Rčení a příběhy v Islámské literatuře“, následovně:

Muslimové věří, že Ježíš nebyl ukřižován na kříži, a že nezemřel za hříchy lidstva. Podle Muslimů je to pouze Bůh, kdo může odpustit hřích. A navíc, Bůh je Jedno a nemůže zplodit Syna. Ježíš byl pohlčen nebem a nebyl vzkříšen z mrtvých. Muslimové uctívají Marii jako Ježíšovu matku, která porodila jako Panna. Ježíš zvěštuje Boží slovo v souladu s islámskou vírou a podporuje duchovní vztah nitra s Bohem.

Některé Ježíšovy výroky jsou celkem strohé a jdou k jádru věci: „Krásné šaty, pyšná srdce“ reflektují Ježíšův důraz na jednoduchost a oproštění od materiálního bohatství. Jiná rčení jsou celkem vtipná: „Svatost je 9/10 tichosti a 1/10 únik od lidí“.

Stejně jako jeho novozákonní učení říká, že „poslední budou první“, muslimský Ježíš učí: „Pokud tě lidé ustanoví za svého vůdce, služte.“

Jednou se Ježíš setkal s jedním člověkem a zeptal se ho, „Co děláš?“

„Oddávám se Bohu.“ muž odpověděl.

Ježíš se pak zeptal, „Kdo se o Tebe stará?“

„Můj bratr,“ odpověděl muž. Ježíš dále řekl, „Tvůj bratr je Bohu mnohem oddanější, než jsi ty.“

Muslimský Ježíš také odhaluje neobvyklé spojení s mrtvými a zlomenými, které v Novém Zákoně není zřetelné:

„Během svého putování Ježíš procházel kolem rozkládající se lebky. Poručil, aby promluvila. Lebka řekla: „Duchu Boží, jmenuji se Balwan ibn Hafs, král Jemenu. Žil jsem tisíc let, zplodil tisíc synů, miloval tisíc panen, porazil tisíce armád, dobyl tisíce měst. Dej, aby ten, kdo slyší můj příběh, nebyl přitahován světem, neboť vše, co jsem v životě prožil, bylo tak prchavé jako spánek spícího.“ Když Ježíš uslyšel tato slova, plakal.

Ježíšův zármutek je znakem skutečného muslimského mystika Sufi, který je v důvěrném kontaktu s Bohem. Nejpodivnější ale je, že oproti Novému Zákonu, kde je to vždy Ježíš, kdo učí druhé, zde je to lebka, která Ježíšovi nabízí moudrost.

Jak už bylo dříve zmíněno, muslimský Ježíš je také putujícím asketou, který nám ukazuje, že oproštění se od materiálního vlastnictví a fyzického pohodlí je cesta k poznání Boha. Na příklad: „Ježíš vlastnil pouze hřeben a pohár. Jednou uviděl muže, jak si češe svůj vous svými prsty, a tak Ježíš ten hřeben zahodil. Uviděl jiného muže, jak z řeky pije pomocí svých dlaní, a tak Ježíš zahodil i svůj pohár.“

Ježíš ale lidem také pomáhá nalézt alternativní cestu ke svatosti, pokud ta cesta, kterou následují, je příliš těžká. Například:

„Lidé se ptali Ježíše, „Zjev nám nějaký čin, kterým můžeme vstoupit do Ráje.“ Ježíš odpověděl, „Nemluvte.“ Lidé odvětili, „To nemůžeme udělat.“ Potom Ježíš prohlásil, „Pak mluvte jen dobré.“

Křesťané si možná vybaví biblický příběh mladého a bohatého muže, který Ježíši položil podobnou otázku, a kterému bylo řečeno aby prodal vše co má a peníze rozdal chudým - oběť, která se ukázala být pro mladého muže nemožná, neboť „odešel smutný“. Je to dojemná změna, že muslimský Ježíš by zmírnil obtížnou normu poslušnosti, aby ji jeho následovníci mohli naplnit a odráží to i milost Boha, který přeje těm, kteří Ho oslavují „jak nejlépe dovedou“. Muslimský Ježíš je poslaný Bohem, aby pomáhal a zachránil hříšníky. Zatímco křesťanský Ježíš je spasitel, který překlenuje velké rozdělení mezi Bohem a lidstvem, pro muslimy je Ježíš tím, kdo nás oživuje a povzbuzuje na cestě k hlubšímu vztahu s Bohem.

Jako křesťané věříme, že Ježíš je Boží zjevení. Islám nabízí takového Ježíše, jakým ho chce mít. Nemůžeme ale islám za jeho přehodnocení Ježíše odsoudit, neboť muslimové

sdílejí s křesťany podobné obavy. Jako křesťané, tak i muslimové usilují o poznání Boha a o jeho uctívání ve svých životech. Usilují o Boží odpuštění a touží tuto milost sdílet s ostatními. Nakonec, muslimové Ježíše ctí a přijímají ho jako svého bratra a velkého proroka. Možná, že se křesťané zaměřují na to, jak je naše chápání Ježíše odlišné od jejich, ale můžeme si také vážit toho, co s muslimy sdílíme a tím následovat Ježíšovo základní přikázání: Milovat své bližní celým svým srdcem a myslí.

David Sommers (přel. Diana Lukášová)

dějiny

Kapitoly z dějin protektorátu III.

Práce pro Říši a život na listky

Čechy a Morava zdědily 65 - 75 % průmyslového potenciálu bývalého Předlitavska, který byl v celé řadě ohledů zdárně rozvinut v letech první republiky. Z 96 % zde byla soustředěna výroba litiny a z 57,6 % výroba surového železa Rakousko-Uherska (těžilo se zde i celých 90,6 % jeho kamenného uhlí a 83,1 % uhlí hnědého). Vůdce a říšský kancléř Adolf Hitler nepovažoval Čechy za natolik spolehlivé, aby jim svěřil zbraň a nechal je v uniformě branné moci bojovat na frontách za Novou Evropu. Jejich bojovou linii představovala pracovní fronta domácí - povinností protektorátu bylo maximálně přispět k vítěznému ukončení války. Není sporu o tom, že český dělník byl Říší vysoce ceněn, což ostatně dával Berlín při nejrůznějších příležitostech opakovaně najevo; v květnu 1941 si říšský ministr Joseph Goebbels zaznamenal do svého deníku: „Vůdce si velmi cení práce českých dělníků. Dosud nebyl hlášen jediný případ sabotáže. A to, co Češi vyrábějí, je dobré, funkční, spolehlivé a pevné...Jsou pilní a spolehliví. Jsou pro nás cenným přínosem.“

Po obsazení Čech a Moravy stoupla kapacita výroby zbraní a munice ve Třetí říši o neuvěřitelných 26 %. Zbrojní zakázky přesáhly bezprostředně po 15. březnu 1939 objem 3 mld. K a zbrojovky zprvu nestačily tyto objednávky pokrýt; faktický vzestup úhrnné průmyslové produkce protektorátu nastal od roku 1941. Zatímco těžký průmysl prožíval nebyvalou konjunkturu, produkce průmyslu lehkého se drasticky snížila. Všeobecná pracovní povinnost byla zavedena v červenci a srpnu 1939. Muži ve věku 16 - 25 tak mohli být přiděleni na určitou práci na jeden až dva roky. Poté, co v protektorátu vstoupily v listopadu 1939 v platnost říšské právní předpisy o tzv. nouzové službě, byly oberlandráty zmocněny povolat všechny obyvatele ve věku 15 - 70 let. Mantinely pracovního nasazení byly ještě rozšířeny v lednu 1941. Pomineme-li Úřady práce, pak zásadní zlom v evidenci a kontrole pracovních sil znamenalo zavedení pracovních knížek v červnu 1941; poslední bariéra, která bránila nasazení státních příslušníků protektorátu na „ostatním říšském území“ padla v prosinci téhož roku. V září 1942 přistoupila oku-

pační správa k povolávání celých ročníků mládeže. Jednalo se o ročníky 1921 a 1922, 1918 - 1920 a dokonce 1927 - 1928. Známý je osud totálně nasazeného ročníku 1924. 27 000 jeho příslušníků strávilo roku 1944 v Říši na „zaškolení“ více než šest měsíců, někteří byli nuceni zůstat až do konce války. Česká mládež pracovala v Říši především ve zbrojním průmyslu, vybrání jedinci pak rovněž v tzv. Nouzové technické pomoci, Todtově organizaci a Protiletcké ochraně. (Výjimku představoval Protektorátní policejní prapor Čechy, složený z nových příslušníků české uniformované policie, který byl mezi květnem 1943 a lednem 1944 v souvislosti se spojeneckým bombardováním nasazen v Lübecku, Brémách a Kielu při vyprošťovacích a likvidačních pracích.)

Nejvýraznější změnu již tak dost omezených pracovních podmínek představoval přechod Říše k totální mobilizaci, která se protektorátu dotkla v polovině srpna 1944. Od září byla uzavřena všechna muzea, česká divadla, varieté, kabarety a drtivá většina sportovních zařízení, několik nakladatelství a knihkupectví a došlo i na zastavení výroby filmů. Ke strojům nebyly povoleny pouze soubory Národního divadla a České filharmonie. Deníky byly omezeny na čtyři, resp. šest stran, přestalo vycházet 186 českých a 35 německých periodik. U žen se věková hranice pracovní povinnosti zvýšila na 50 let. Uzavřeny byly rovněž odborné školy a poslední ročníky středních škol, včetně vyučujících, nastoupily do výroby.

1. října 1939 vstoupila v platnost vyhláška o zavedení potravinových lístků. Týkala se masa a masných výrobků, vepřového sádla a slaniny, másla a jedlých tuků, cukru, mouky, chleba a pečiva, mléka, čaje, kávy a kávových náhražek. Vlastní lístky, vydávané obecními či okresními úřady, byly platné pouze s tzv. kmenovým listem. Říšským občanům pobývajícím na území protektorátu vydávali lístky vrchní zemští radové. Obecně byly rozlišovány tři kategorie obyvatelstva, podle nichž se určovala výše přidělu: velmi těžce pracující, těžce pracující a běžní spotřebitelé. Poslední, základní kategorii, přináleželo týdně 2,9 kg chleba, 0,5 kg masa nebo masných výrobků, 1,75 l mléka, 210 g jedlých tuků a 150 g „poživatin“, tzn. krup, krupice, krupičky, rýže nebo těstovin, 40 g kávy, 160 g kávových náhražek a 5 g čaje. Velmi těžce pracující měli dávky více než dvojnásobné, naopak nejnižší přiděly byly určeny dětem do šesti let a dětem od šesti do deseti let. Zvýhodněny byly kojící matky, ženy v šestinedělí a nemocní. Objednávky na konkrétní zboží musely být odevzdány v místě odběru s měsíčním předstihem; zvýhodněné osoby bylo nutno obsloužit přednostně.

S účinností od 15. prosince 1939 zavedlo ministerstvo průmyslu, obchodu a živností přidělový systém i u textilu, šatů a obuvi. Na přiděl bylo rovněž i jídlo ve veřejných stravovacích zařízeních. Latentní problémy se zásobováním, které počaly již koncem prvního válečného roku, se týkaly především ovoce a zeleniny, tuků, cukru a vajec. Od ledna

1940 se v protektorátu nesměla prodávat zrnková káva, kakao a čokoláda. Důsledkem těchto opatření byl pokles průměrné spotřeby na úroveň ještě nižší, než v době hospodářské krize. Odpovědné úřady se obávaly nepokojů a vedle oficiálního oznámení o zavedení přidělového systému zakázaly jakékoliv tiskové komentáře. Zavedení přidělového hospodářství s sebou automaticky neslo vznik tzv. černého trhu, který jediný umožnil doplňovat evidentně nedostatečné příděly. Jeho výhodou byla jak celková širší nabídka, tak skutečnost, že nebylo potřeba lístků. Podstatné negativum představovala ovšem mnohonásobně vyšší cena, která činila černý trh dostupný především sociálně silným vrstvám. Závislost velkých protektorátních měst na venkovu se prohlubovala den ze dne.

Roku 1941 stál 1 kg zrnkové kávy 300 - 700 K, vepřového sádla 80 - 200 K, vepřového masa 80 - 120 K a cukru 50 - 125 K. Vlněná látka se prodávala 1 m za 150 - 300 K a pár pánské obuvi rovněž za 150 - 300 K. Oficiální ceny byly pochopitelně diametrálně odlišné. V roce 1945 nebylo např. možno dostat na lístky pánskou obuv. Vepřové maso stálo 20 K/kg, vepřové sádlo 19 K/kg, cukr 8 K/kg, vlněná látka 100 K/m.

Z potravin představovala nejžádanější - a vůbec nejdražší - položku zrnková káva, jejíž 1 kg se na černém trhu prodával v roce 1945 za 9000 - 9400 K, dále pak vepřové sádlo 500 - 1800 K/kg, kvalitní lihovina 600 - 1000 K/l, vepřové maso 300 - 580 K/kg, cukr 230 - 450 K/kg. Vlněnou látku bylo na černém trhu možno dostat za 1000 - 5000 K/m, pánskou obuv za 2500 - 5000 K/pár.

Aby tyto informace byly skutečně relevantní, je třeba alespoň orientačně znát výši mezd; v roce 1940 se např. v Praze pohybovala hodinová hrubá mzda dělníků a drobných živnostníků v rozmezí od 5,14 K do 6,16 K. Měsíční průměrná hrubá mzda (po zaokrouhlení) činila 1077 K. (v roce 1939 - 856 K, v roce 1938 - 829 Kč). Do poloviny roku 1943 se příjem téměř zdvojnásobil.

Jan B. Uhlíř

Český misionář (2)

Enon, Etembeni, Malmaison... jak krásně zní ta jména! Zněla jistě krásně i br. Františku Chlebounovi, jsou to totiž jména misijních stanic v údolí Nedělní řeky, jeho nového působiště - a jeho lásky, jak sám ve svých dopisech vyznává.

7. listopadu 1895 přijel bratr Chleboun do Enon, kde se také ubytoval. Věděl, že jde do oblasti, která byla jakousi výspou bratrské misie v Jižní Africe, do práce ve vlastním slova smyslu misijní: mezi pohanské Kafry, kteří vesměs nebyli dotčeni civilizací a křesťanstvím. Tady, v údolí Nedělní řeky, se usadily kaferské kmeny, propachtovaly si půdu od Guardian Company a jejich příslušníci pracovali zčásti na plantážích této společnosti. Když o tyto kaferské kmeny neměla žádná jiná misijní společnost zájem, rozhodla v roce 1893 misijní konference Jednoty začít tu novou práci. Byla vyhlédnuta dvě místa pro kazatelské stanice, Malmaison a Etembeni. Bratr E. Schaaf, který byl tím pověřen, získal i pozemky pro stavbu školy, byli povoláni domorodí učitelé, a br. Chleboun byl vyslán, aby se misie mezi Kafry ujal. Dal se do práce s velkým zápalem. Jeho

kázání překládali domorodí učitelé, ale posluchačů se sešlo jen velmi málo. Po zkušenostech, jak s nimi běloši zacházeli, neměli důvěru ani k bílému misionáři. V Malmaison dokonce rodiny mezi sebou uzavřely smlouvu, že svým členům nedovolí návštěvu školy nebo kostela. Proto se bratr Chleboun snažil nejprve získat jejich důvěru. Navštěvoval pohanské kraje, prostřednictvím tlumočnicka s Kafry hovořil a ukazoval jim na to, že v Ježíši Kristu chce s nimi jednat sám Bůh - jako se svými dětmi. Někde se setkával s nepochopením, jinde nechyběl opravdový zájem. Během několika měsíců se mu podařilo vytvořit ovzduší důvěry a jeho návštěva byla všude vítána.

Osobní evangelizační činnost v rodinách přinesla své ovoce. Škola i bohoslužby byly na obou místech lépe navštíveny, mezi Kafry je již několik probuzených duší a v Etembeni se každý týden začínají scházet k modlitebním hodinám.

Významnou událostí bylo posvěcení misijního kostelíka v Malmaison, kdy byla tato kazatelská stanice zároveň přejmenována na Elindele. Účast lidí ze širokého okolí přivedla sem i poslední místní zatvrzelé odpůrce. Mnoha lidem bylo tento den poprvé zvěstováno Slovo Boží a mnozí se rozhodli přicházet do shromáždění i dále.

V té době dochází k významné změně v životě bratra Chlebouna. Potřebuje blízkého člověka, oporu a pomocníka v nelehké práci, má v úmyslu se oženit. Protože neměl doma žádnou známou, svěřil volbu své nevěsty misijnímu ředitelství, a v únoru 1897 odplouvá do Kapského Města, aby tu uvítal dosud neznámou statečnou ženu, Marii Nesemánovou, až dosud učitelku v Ochranově, která svolila být br. Chlebounovi manželkou a pomocnicí. Byli oddáni dne 23.2. v Genadendalu a 20. března se jim dostalo radostného uvítání v Enon.

K práci bratra Chlebouna v enonském sboru přibýly nyní ještě další funkce. Hned po příjezdu převzal se ženou vedení misijního obchodu, a když se uprázdnilo místo domorodého učitele a nepodařilo se získat jiného, půl roku vyučoval v místní škole. Současně však pokračoval v namáhavé práci na Nedělní řece, která po letech vydala první ovoce. V srpnu 1897 pokřtil v Etembeni rodinu náčelníka Sobanti a další dvě rodiny přijal do církve. Předtím strávil v Etembeni celé týdny, aby je vyučoval v základních pravdách víry. Velmi jej trápilo, že někteří kazatelé křesťanství pohanům přímo vnucují - „aniž by tito moc jeho na duších svých okusili.“

On sám vyučoval jen ty, kteří se o křest výslovně přihlásili, a pak životem i znalostí biblických pravd prokázali opravdovost svého rozhodnutí. Od kandidátů křtu žádal: Aby porozuměli spasitelným pravdám, aby znali zpaměti Desatero a Apoštolské vyznání víry, aby uměli odpovídat na otázky - tj. katechismus.

Také dalších několik rodin požádalo o přijetí do církve. Byli již pokřtěni ve vzdálené misi, se kterou téměř neměli spojení. Br. Chleboun rád vyhověl jejich přání a zahájil s nimi přípravné vyučování. Usiloval o to, aby prohloubil jejich minimální znalost Písma a aby je dobře seznámil s Jednotou bratrskou, do které chtěli vstoupit.

Na Květnou neděli 1898 byla pak v Etembeni velká slavnost: Do církve byli přijímáni noví členové a prvně se tu slavila Večeře Páně. Sbor se rozrostl na 108 duší a mnozí

z nich se osvědčili jako opravdoví křesťané. A my dnes stojíme před opravdovostí víry bratra Chlebouna a jeho zásadovosti ve věci členství v Jednotě bratrské s obdivem a úctou - i se zahanbením.

Jindřich Halama st. podle knížky Pavla Glose mladšího

Jubileum Přemysla Pittra

Dne 5. května byl zveřejněn průzkum hlasování o tom, kdo je v našich dějinách největším Čechem. Prvních sto jmen bylo uvedeno v pořadí podle počtu hlasů. Jméno Přemysla Pittra, jak jsem předpokládal, není v žebříčku uvedeno. Petr Chudožilov před pěti lety v článku „Moralita o světské slávě“ napsal: „Nás Čechy ve dvacátém století nejvíce proslavil Přemysl Pitter.“ Výčet jeho odvážných zásahů a činů ve jménu trpících dětí i dospělých bez národnostních rozdílů Petr Chudožilov ukončil slovy: „Svým krásným životem proslavil náš národ jedinečným způsobem, akorát že se o tom moc neví, doma ani v cizině. Soudím však, že Pittra by to netrápilo.“

Přemysl Pitter se narodil o letním slunovratu roku 1895. Jeho šest sourozenců zemřelo v útlém věku. V roce 1910 mu zemřela matka a jeho otec, majitel tiskárny, v dubnu roku 1913. Po dovršení 18 roku byl Přemysl předčasně prohlášen za zletilého a převzal otcův podnik. Když o rok později propukla světová válka, dostal se závod do potíží. Mladý nezkušený podnikatel se jich zbavil tím, že přenechal tiskárnu příbuzným a vstoupil jako dobrovolník do armády.

Za válečných hrůz, během nichž dvakrát zběhl a po obakrát byl od něho odvrácen ortel smrti, dospěl k víře v Boha, v níž byl posílen četbou darovaného Nového zákona. Z vojny se vrátil jako pacifista. V tomto přesvědčení našel podporu v díle Petra Chelčického při svém studiu na evangelické theologické fakultě. Poznal tam i Jana Milíče z Kroměříže. Po jeho příkladu se Pittrovi podařilo v roce 1937 zřídit na pražském Žižkově Milíčův dům pro chudé děti, jimž se věnoval bezprostředně po válce. Děti tam docházely po vyučování, vypracovávaly tam školní úkoly, byly vychovávány v křesťanském duchu, měly i své zájmové pracovny a dostávaly svačiny. O rok později umožnil dar manželů, jimž zemřela jediná dcera, vybudovat ozdravovnu nad Mýtem u Rokycan. V Milíčově domě i v Mýtě měl Pitter věrné spolupracovníky, mimo jiné učitele Ferdinanda Krcha a švýcarskou vychovatelku Olgu Fierzovou.

Když se v Německu dostal k moci Hitler, našly v Milíčově domě dočasně azyl děti německých uprchlíků a po zřízení Protektorátu, dokud to bylo možné, děti židovské.

Po skončení druhé světové války se Přemyslu Pittrovi podařilo získat čtyři opuštěné zámky, patřící do té doby rodině Ringhofferů. Tam umístil nejprve židovské děti z terezínského ghetta a brzy potom děti německé, které vysvobodil z českých internačních táborů. Kromě toho v době opojení z nabyté svobody veřejně vystupoval proti týrání a popravám německých obyvatelů. Během dvou let za pomoci spolupracovníků byly vyhledány osiřelým židovským dětem nové domovy, a německé děti, kterým často zůstaly jen

matky, se mohly vrátit domů. Těmto dětem přečetl a pak i odevzdal toto svoje rozloučení (v českém překladu):

„Nyní od nás odcházíte, vy děti, a je tak těžké vám říci „Žijte blaze“. Ale víme, že bychom neradi prožili jeden možný způsob shledání. Nechtěli bychom vás vidět jako vojáky. Nekonečně bolí představa, že vy, s nimiž jsme žili jako v jedné rodině, s nimiž jsme spolucítili vaše bolesti, vaši opuštěnost a také vaše radosti - že byste k nám mohli přijít se zbraní v ruce. Milí, draží, nedobrovolní hosté: zůstane ve vás alespoň něco z toho, co jsme vám chtěli dát? V chaosu, ve zmatku myšlenek a zájmů u vás ve vaší staré vlasti byste mohli snadno zapomenout.

Zůstane vám jako maják v moři nenávisti, do něhož vás posíláme, vzpomínka na hodiny zde prožité? Na společně prožité hodiny, strávené při čtení evangelia? Na evangelium, to znamená radostnou zprávu, zvláště na dobrou zprávu o vítězně, věčně vítězně lásce?

Naše láska vás provází na cestě do vlasti - a naše modlitby. Také vy jste nám mnoho daly. Vámi jsme se naučili chápat přinejmenším část Německa poslední minulosti.

Víme: Není všechno ztraceno. Jsou léčebné prostředky pro Německo, jakož i pro celý svět, pro vyčerpané a uštvané lidství. Tento jediný léčebný prostředek je to, co se nazývá cesta, pravda a život.

Kdo nám to zvěstuje? Evangelium lásky, jak jej nacházíte v poselství Ježíšově. Myslete na to, co Ježíš řekl svým učedníkům: Žeň je bohatá, ale dělníků málo.

My na vás v dále nezapomeneme. Budeme se za vás modlit. Za všechny se budeme modlit, také za náš národ, za to, aby láska v našich srdcích rostla, za to, aby pokoj Boží mohl panovat v duších.“

Mezitím pokračovalo výchovné dílo v Milíčově domě. I když na sebe strhli v únoru roku 1948 moc komunisté, dařilo se vést i přes stálý politický nátlak provoz i výchovný směr v křesťanském duchu. Ne nadlouho. V létě roku 1951, kdy vrcholila akce, verbující do zaměstnání matky, měl Přemysl Pitter v Milíčově domě proslov, jímž zdůrazňoval nezastupitelnou výchovnou roli matky. Proto byl zbaven místa ředitele Milíčova domu (rovněž i jeho spolupracovníci), musil se vystěhovat, a hrozila mu deportace do jáchymovských uranových dolů. V té době měl srdeční potíže, byl hospitalizován a rozhodl se k emigraci. Shodou okolností Olga Fierzová rok předtím odjela do Švýcarska na pohřeb své sestry a československé úřady jí nepovolily návrat. Po tajném vzkazu zorganizovala spojení. Přemysl Pitter se dostal přes Lužické hory do Východního Německa a přes Žitavu, Drážďany a Lipsko za dramatických okolností do Západního Berlína a odtud letecky do Anglie.

Tam se dozvěděl o uprchlických táborech. Stal se pak sociálním a duchovním kurátorem v jenom z nich, v táboru Valka u Norimberka. Během následujících deseti let často hovořil k domovu i exilu v českém vysílání zahraničního rozhlasu. V táboře zůstal s Olgou Fierzovou až do ukončení funkce tábora v roce 1962. Dostal pak povolení usídlit se ve švýcarském městečku Affoltern am Albis poblíž Curychu. Tam založil ekumenický

sbor, kde pravidelně kázal. Začal vydávat časopis „Hovory s pisateli“, které redigoval až do své smrti. Olga Fierzová pak až do vlastní smrti v červnu roku 1990. Přemysl Pitter napsal a vydal dvě knihy v českém i německém znění: „Pod vřavou nenávisti!“ a „Duchovní revoluce v srdci Evropy“. Jeho rozhlasové projevy vyšly česky ve třech svazcích. Za svou péči o židovské děti dostal uznání od izraelské vlády, K jeho osmdesátinám byl Pittrovi udělen curyšskou universitou čestný doktorát theologie. Přemysl Pitter zemřel 15. února 1976. V roce 1991 obdržel řád T.G.Masaryka in memoriam. Na dílo Přemysla Pittra navazuje nadace Milidu, která každoročně vydává sborník „Hovory“ a publikace s tematikou, příbuznou s Pittrovým duchovním odkazem.

Miroslav Matouš

Krátké kalendárium

- 16. 7. 1410 spálení Viklefových knih na příkaz arcibiskupa Zbyňka Zajíce z Hazmburka
- 18. 7. 1880 I. vatikánský koncil vyhlásil dogma o neomylnosti papeže ve věci víry a mravů
- 25. 7. 325 zakončen nikajský koncil, který odsoudil ariánství jako herezi
- 28. 7. 1750 † Johann Sebastian Bach, hudební skladatel
- 5. 8. 1845 počátek Evangelické aliance
- 23. 8. 1535 první vydání Kalvínova spisu Instituce
- 28. 8. 430 † Aurelius Augustinus, církevní otec, biskup v Hippo
- 2. 9. 1415 stížný list 452 českých a moravských pánů koncilu v Kostnici
- 4. 9. 1945 † Albert Schweitzer, bohoslovec, lékař v Lambaréne, varhaník
- 11. 9. 1905 † Jan Janata, evangelický básník
- 12. 9. 1500 * Jiří Izrael, senior Jednoty bratrské v Polsku
- 13. 9. 1575 † Heidrich Bullinger, autor helvetské konfese

(podle materiálů VERITAS)

X. soustředění mladých historiků

Historická společnost VERITAS pořádá tentokrát společně s Gymnáziem J. Mathesia v Rochlitz (SRN) další běh soustředění mladých historiků v době od 15. do 22. července 2005 ve Velké Lhotě u Dačic. Hlavním tématem tento rok budou: „Česko-německé vztahy v Čechách a na Moravě v době tolerance (1781-1784)“. Soustředění bude letos dvojazyčné (česko-německé), simultánní tlumočení je zajištěno, jazyková znalost účastníků je vítána, ale není podmínkou. V programu soustředění jsou nejen činnosti spojené s historií, ale také výlety, hry, koupání a sportování v krásném prostředí Česko-moravské vrchoviny.

Pobyt je určen pro mladé zájemce o historii asi od 12 let. Finanční úhrada pobytu: 1 000 Kč. Bližší informace a přihlášku naleznete na <http://veritas.evangelnet.cz> nebo veritas@evangelnet.cz (případně na adrese Miroslav Soukup, Sídliště 1436/17, 289 22 Lysá nad Labem).

Výbor společnosti VERITAS

Misie Jednoty bratrské k Čerokézům 1801 - 1899

III.

Na „stezce slzí“

Roku 1837 nastoupila větší část moravských Indiánů po smutném rozloučení bolestnou cestu do Arkansasu. Konečným cílem cesty bylo území proti proudu řeky Arkansas, kde je dnes Oklahoma. Moravané, smiřující se skutečností, že Čerokézové navždy ztratili svou zemi, dělali přípravy k duchovní službě v jejich domovech v exilu. Miles Vogler, Gottfried Herman Ruede a Johann Renatus Schmidt vyšli v květnu 1838 do Tennessee.

Historik William McLoughin popisuje smutný konec této části čerokézské historie takto: „Armáda Spojených států vstoupila nyní do země národa Čerokézů a nařídila jim, aby se připravili na vystěhování. Náčelník John Ross to musel uznat. Řekl Čerokézům, že boj skončil a že dostal od velitele armády dovolení řídit stěhování 14 tisíc Čerokézů na cestě dlouhé 800 mil na Západ. George Hicks, jeden z konvertitů Jednoty bratrské a vlivný vůdce Vlastenecké strany, byl jmenován náčelníkem Johnem Rossem, aby na pochodu vedl jednu ze 13 skupin Čerokézů.“

Vogler, Ruede a Schmidt se rozhodli, že půjdou s touto skupinou. Předpokládalo se, že tato skupina opustí zemi brzy ráno v září 1838, ale byla pozdržena. Ti tři Moravané šli sami napřed. Nedoprovázeli Čerokézy na jejich „stezce slzí“, na které zemřely více než 4 tisíce lidí. Přivítali však ostatní exulanty, když dorazili do nové vlasti.

V nové vlasti

*Náčelník Čerokézů
Plíživý krocan*

Cesta tří moravských misionářů skončila koncem října 1838 u říčky Barren Fork (dnes Baron Fork), ústící do řeky Illinois, kde se usadilo mnoho Čerokézů. Tato misijní stanice v nové vlasti se ukázala jako nezdravé místo, a tak se misionáři s mnohými členy sboru přestěhovali roku 1840 k Beattie's Prairie, asi 40 mil na sever. Tato nová stanice se nacházela blízko domova bratra G. Hickse, který podporoval práci misionářů a byla na území s lepší půdou. Nadto Čerokézové doslova dychtili po vzdělání pro své děti. Pomáhali stavět školu a kapli, které byly otevřeny už v září 1840. V následujícím roce v květnu byla otevřena druhá škola pro dívky. Některé rodiny Čerokézů se spojily s Moravany a přestěhovaly se z Barren Fork do Spring Creek, ležící uprostřed cesty k Beattie's Prairie. Toto místo, kde postavili další školu v roce 1842, bylo pojmenováno New Springplace na památku staré misie v Georgii. Misijní dílo rostlo. Beattie's Prairie dostalo v roce 1845 nové jméno Canaan.

O rok později Daniel Butrick, presbyterský misionář, byl nucen pro chatrné zdraví odejít na odpočinek a žádal Moravany, aby převzali do péče jeho práci ve stanici Mount Zion. Na konci 40. let 19. století sloužila Jednota bratrská svým čerokézským členům ve třech hlavních stanicích: New Springplace, Canaan a Mount Zion a navíc v řadě kazatelských stanic. Všechnu práci zastávaly dvě manželské dvojice misionářů Bishopa a Macka, jeden učitel ve škole a několik pomocníků.

V 50. letech pokračovala misie v menším měřítku. Misionáři požadovali, aby vedení církve umožňovalo vzdělávání domorodých kazatelů jako pomocníků v misii. Přimlouvali se za přednostní zřízení internátní před denní školou pro dívky. Čelili ovšem také vážnějším problémům. Někteří Indiáni se kupříkladu vrátili ke kouzelníkům, dopouštěli se mnohoženství a cizoložství, protože jako národ proti tomu neměli zákony... Misijní dílo potřebovalo vcelku více pracovníků, financí a energie.

D. Crews, R. Starbuck (překlad Marie Ulrichová)

Nejen o obětavosti britských sester

Britské sestry z Jednoty bratrské jsou ve své naprosté většině sdruženy v organizaci „Moravian Women's Association“ (Sdružení žen JB). Základními jednotkami Sdružení jsou ve sborech Sesterské kroužky, někde početně velmi malé. K práci svých sborů přispívají sestry nejen svou účastí na bohoslužbách a různých slavnostních akcích, ale i značnou finanční obětavostí. Některé z nich se angažují literárně (např. sestry Phyll Lloydová, Sue Grovesová, Beth Torkingtonová a pod.). Jiné, a těch je pěkná řádka, jsou pravidelnými dopisovatelkami svých sborů do oficiálního církevního měsíčníku „Moravian Messenger“.

Jako členky Sdružení žen Jednoty získávají finanční prostředky různými kolektivními způsoby - jim velmi vlastním - jako jsou bazary, příležitostné prodeje atd. Umožňují tak svým základním kroužkům ve sborech shromažďovat peníze, kterými bývají zajišťovány projekty doma i v zamoří. Tyto projekty nejsou určeny výhradně jen církvím, ale i nejrozmanitějším humanitárním organizacím.

Každý rok, zpravidla na jarních sjezdech (rallies) předávají sestry z jednotlivých kroužků Ústřední výkonné komisi Sdružení své „nastrádané“ peníze. Celkovou výši veřejně a obvykle za velkého aplaudování oznamuje presidentka Sdružení. V současné době jí je nově zvolená sestra Jane Hutchinsonová, nástupkyně ses. Roberty Thompsonové.

Na jarních sjezdech letošního roku 2004 sebraly sestry za uplynulý rok 2003 8 304 liber, což je asi 400 000 českých korun. Z této celkové sumy byly vyčleněny částky na vybrané projekty v letech 2004 / 2005. Po 2 000 librách obdrží tábor albánských dětí, dílo mládeže na Labradoru a hospodářský podnik v Africe. Zbytek se ponechal jako rezerva. Finanční rezerva z loňského roku ve výši 2 000 liber byla rozdělena po 500 librách na práci žen na Hvězděném návrší Ramallah, církevní nábytek pro nový sbor v Dehadrenu, výcvik vodících psů pro nevidomé, „Záchrané lano pro černobylské děti“ v Bratfordu.

Sdružení žen vydává bulletin „Quarterly“, v němž nalezneme kromě zajímavých zpráv i biblická zamyšlení. Ve své obdivuhodné práci hodlají britské sestry s Boží pomocí pokračovat: Pomáhat druhým a sloužit svému společenství.

Marie Ulrichová

Provincie Jednoty bratrské na Jamajce

Na přelomu roku oslavila Jamajská provincie 250. výročí svého začátku - příchodu prvních misionářů 7. prosince 1754. Jamajská Poštovní korporace uznala podíl církve na rozvoji země mimořádným způsobem. K počtě tří zemřelých významných církevních osobností vydala série poštovních známek. Jsou na nich br. Walter O' Meally, první domorodý předseda Rady provincie, dále br. Salvin Hastings, první domorodý biskup Jednoty a současně první Jamajčan v úřadě prezidenta Rady Světové Jednoty a konečně sestra Mary Morris Knibb, zakladatelka Přípravné školy a první zvolená poradkyně Poštovní korporace v Kingstonu a St. Andrew. Dr. Blossom O' Meally - Nelson, ministryně pošt, uvedla k jejich počtě, že tito tři lidé nebyli v církvi a společnosti dostatečně odměňováni, přestože pomáhali svou prací utvářet celý národ.

Z Moravian Messenger, př. MU

Ze zajateckého tábora do kostela Jednoty bratrské

Příběh bratrského sboru v Neugnadefeldu začíná na konci 2. světové války. Miliony lidí hlavně z Východní Evropy byly na pochodu a snažily se najít bezpečné místo, kde by se usadily, až skončí hrůzy války. Bylo mezi nimi mnoho členů Jednoty bratrské.

Kvůli strašné situaci, v níž museli na konci války žít a kvůli současným politickým změnám byly tisíce těchto lidí nuceny opustit své domovy. Rodiny byly kromě toho roztrženy. Mnoho mužů bylo deportováno k nuceným pracím na Sibiř, ženy a děti byly vyhnány ze svých domovů. Tak v roce 1945 tisíce uprchlíků ze zemí východního bloku hledaly v Západním Německu nějaké místo, kde by se dalo znova žít.

Někteří z Moravanů mezi uprchlíky se snažili shromáždit kolem sebe co nejvíce bratří a sester. Jeden z vysoce postavených vládních úředníků, sám uprchlík, byl kdysi hospitalizován v bratrské nemocnici v Nieském. S pomocí biskupa Steiberga a tohoto muže byl bratrským uprchlíkům nabídnut k užívání bývalý válečný zajatecký tábor zvaný Alexisdorf, nedaleko Bentheimu, těsně u holandské hranice.

V době své návštěvy tábora v Alexisdorfu 6. února 1946 byli někteří z uprchlíků osloveni heslem dne, které četli v prvním verši 24. Žalmu: „Hospodinova je země se vším, co je na ní, svět i ti, kdo na něm sídlí“. Ta slova byla povzbuzením pro přijetí této nabídky, a tak se už v dubnu prvních 200 rodin nastěhovalo do kasáren v Alexisdorfu.

V této oblasti byly bažiny, ale osadníci pracovali tvrdě, aby půdu zrekultivovali a zlepšili tak celkově životní podmínky. Postavili kostel a školu a zahájili rozsáhlou práci mezi dětmi a mládeží. Zřídili také obecní a zdravotní středisko. Do roku 1950 zde našlo svůj nový domov 1 000 uprchlíků.

Neugnadenfeld pokračoval ve svém rozvoji a je dnes přátelskou vesnicí i pro mnohé nebratrské spoluobyvatele. Sbor Jednoty se 345 členy má svůj tubačský a pěvecký sbor. V roce 1991 byl otevřen Dům Jana Amose Komenského pro aktivity jak sboru, tak mládeže. V roce 1996 byla postavena mateřská škola.

Po téměř šedesáti letech se to, co začalo jako útočiště pro válečné oběti a lidi bez domova, stalo živým sborem, který pokračuje ve svědectví evangelia Ježíše Krista.

Christian Theile, přel. M.Ulrichová

náš seniorát

Jarní SMOS 2005

Nastal opět jarní čas a to nás upozornilo na další sraz mládeže. Tentokrát se SMOS konal 8. 4. - 10. 4. ve sborovém domě v Turnově. Tématem bylo:

Když je láska v hlavě, tak je...

Příchod na faru byl velice příjemný. Všichni se zase po dlouhé době shledáme a zjišťujeme, že jsme se sešli ve skvělém počtu 19ti lidí. Zahajujeme páteční program, již tradičně připomenutím svých jmen. Poté jsme pod vedením Filipa Kellera diskutovali o vztazích mezi dvěma lidmi. Následně si zpíváme několik písní ze Svítáků s doprovodem kytaristů Filipa a Anči. Večer jsme ukončili při svíče Modlitbou žáby. Odebíráme se na vybraná místa na spaní, kde si ještě sdělujeme jak jsme se za celý rok měli.

Sobotní vstávání jsme si určili na osmou hodinu, ale někteří dobrovolníci vstávají dříve, aby připravili snídani, která na nás čeká o půl deváté. Po vydatném nasnídání zjišťujeme, co je nového u nás, v zahraničí i jaké akce se připravují na prázdniny. Počasí nám nějak nepřeje, ale přesto se jdeme projít po městě. Díky velkému prostoru na faře nepřicházíme o hry, které byly naplánovány na ven. Všichni se samozřejmě těšíme, co si na nás zase vymysleli Pepa - Pavel - Filip. Připravili pro nás spousty zajímavých her, u kterých jsme si užili hodně legrace. K večeri máme vynikající jídlo, kterým se posilňujeme na další hru a to tradiční Městečko Palermo, kde obstojí jen ti s ostrými lokty. V šest hodin přišel host Mgr. Zuzana Sehnalová, výchovná poradkyně, která nám umožňuje se

na naše téma podívat z jiného úhlu. Diskuze byla velice zajímavá a poučná. Večer patří opět zábavě a smíchu. Ale jelikož jsou před námi nedělní bohoslužby, tak se odebiráme ke spánku.

V neděli jsme kupodivu nezaspali, jako na minulém srazu v Potštejně. Nasnídali jsme se, vše jsme poklidili a dali zpět do pořádku. Na dětských bohoslužbách jsme zazpívali písničku, kterou jsme připravili večer. Poté jsme se posilnili buchtami a kávou. I když se nám domů nechtělo, tak jsme se museli rozloučit.

Nejprve bychom chtěli poděkovat Anče Kejřové za zorganizování SMOSu, který byl fakt good. Potom patří naše díky turnovskému sboru, který nám dal k dispozici faru a umožnil nám tak se znovu sejít.

A i tímto vás, mládežníky, chceme pozvat na příští sraz v Železném Brodě, tématem tentokrát bude rasismus.

Ivana Kovaříčková, Anna Nejmanová

7. setkání sester Ochranovského seniorátu

V sobotu 16. dubna se jako každoročně sešly sestry z našeho seniorátu na výročním setkání, které se tentokrát konalo ve sborovém domě v Turnově, Na Sboře.

Přítomné sestry a hosty přivítala sestra Marie Ulrichová, která vedla celý program setkání. Ranní zamyšlení nad Hesly o důvěře v Boží vedení měla sestra Anička Kejřová a připomněla toto stále živé téma.

Hlavní část dopoledního programu vyplnilo pásmo rozhovorů, otázek a odpovědí, které uspořádal náš host, sestra Marie Frydrychová. Tato sestra, autorka devíti knih o problematice žen, dětí a rodiny (např. Malá škola lásky, Kdo scelí rozbitou rodinu a j.), spolupracuje s Českomoravskou křesťanskou misí Trans World Radio - to je mezidenominální, nezisková společnost, spolupracující s křesťanskými církvemi. České vysílání je již od roku 1969 z vysílače Monte Carlo, samostatná česká redakce vznikla v roce 1990 a její sídlo je v Brně.

Sestra Frydrychová, se svou spolupracovnicí sestrou Rozitou Mertovou, měly zajímavou formou rozhlasové reportáže vyprávění o běžných denních starostech křesťanské ženy spolu s návody, jak se s nimi vyrovnávat. Soustředily se především na soužití mladé a starší generace žen. Na toto téma pak byla diskuse, která se zakončila modlitební chvílí. Po přednášce bylo možno zakoupit knihu „Malá škola lásky“, případně si ji nechat autorkou podepsat.

V odpoledním programu vyprávěla sestra Jitka Pernerová o svých dojmech z Evropské konference žen JB v High Leigh. Sestra Táňa Kalousová se pak rozdělila o své poznatky, získané očima české mámy, při pobytu v San Franciscu.

Sestry Marcela Kalistová a Libuše Bernardová měly na starosti informaci o naší dobrovolné sbírce a jejím použití. Celková částka sbírek činila přes 10.000 Kč; z toho polo-

vina a mimořádný dar 3.000 Kč od našeho sboru v Potštejně bylo hlasováním určeno pro Elim-Home v Jihoafrické republice. Zbývajících 2.000 a 3.000 Kč bude věnováno na podporu práce s dětmi v Jablonci a Rovensku.

Vzpomínku na sestru Lídu Plecháčovou přednesla sestra Marie Ulrichová a v mnoha zajímavých detailech všem přiblížila postavu této výjimečné ženy. Vzpomínku pak ještě doplnila sestra Ivanka Slavková z Holešova.

Sejití bylo uzavřeno modlitbou sestry Jany Svobodové a Modlitbou Páně. Rozcházely jsme se s díky za vzorné a obětavé pohostinství sester turnovského sboru, s vděčností za tento den, se slovy:

„Hospodin hleď na mne i na tebe,
když se rozejdeme od sebe.“

-tk-

Mnoho loučení

Letošní rok nás v Železném Brodě stíhá jedno loučení za druhým.

Anna Čílová zemřela 7.ledna 2005 ve věku 90 let. Byla členkou ČČSH, ale dlouhá léta se pravidelně účastnila i našich shromáždění až do vysokého stáří.

Vlasta Daníčková zemřela 8. ledna 2005 v plné duševní svěžesti a ještě plna zájmů, až jí bylo 92 let. Ve sboru jsme se s ní rozloučili 15. ledna. Byla velmi věrnou členkou našeho sboru, patřila po dlouhá léta i se svým manželem k jádru pěveckého kroužku. Vždycky byla plna zájmu o sbor, i když už tělesné síly ubývaly.

O věřících lidech kolují všelijaké představy: tohle nesmí, tamto má zakázáno, na další nesmí ani pomyslet, tohle zase musí... žádná svoboda, samé omezování, žádná radost ze života. Je to obraz a představa falešná. Sestra Daníčková byla výraznou členkou našeho sboru, patřila k těm velmi aktivním, obětavým a věrným. A kde byste u ní hledali nějakou ušlápnutost, zakřiknutost, stýskání a škarohlídství....? Společenská, vstřícná, plná různých zájmů, radostná, s písní na rtech .. - takovou jsme ji znali - až do poslední chvíle. A že by se tím nějak provinila vůči křesťanskému životnímu stylu? Rozhodně ne! I tenhle její životní elán, ta dobrá jiskra života pocházela z jejího důvěřivého vztahu k Bohu. Zpívá nyní s anděly chvalozpěvy svému Bohu a Beránkovi? Věříme v to.

Lada Havlová z Bratříkova zemřela 25. ledna 2005 v nedožitých 73 letech. Byla věrnou členkou a účastnicí našich shromáždění v kazatelské stanici Pěnčíně. Přitom ráda někoho obdarovávala kytičkou nebo navlékanými korálky.. Byla velmi aktivní, ráda cestovala ... v kontrastu s tím bylo její období asi sedmi posledních let, kdy byla po zásahu mrtvice upoutána na lůžko. Její radostná povaha a radostné projevy života zesmutněly. Viděli jsme její bolest, teď si smíme představovat její radost v nebeském domově.

Miroslav Vojtíšek zemřel 30.března 2005 po krátké nemoci ve věku 77 let. Na přání bylo jeho tělo v tichosti zpopelněno. Velikou část svého života strávil za volantem - byl tedy mužem, který si musel osvojit kázeň a odpovědnost. V posledním čase pomáhal své manželce překonávat její nemoc - a my teď myslíme na ni, jak se s odchodem manžela vyrovná, když v něm ztrácí důležitou oporu a pomoc.

Květa Vélková zemřela 16. dubna 2005 ve věku 83 let. Byla to naše aktivní členka z nejvěrnějších. Nebyla kostelní a nedělní křesťankou, ale každodenní vyznavačkou uprostřed své rodiny a přátel. Toužila, aby co nejvíce lidí poznalo osvobozující a rozradostňující Boží milosrdenství - to proto, že sama poznala jak posvěcující je Boží láska, jak posilující Boží přítomnost a požehnání, jak mocná jeho ochrana.

Pro spoléhání na Boží moudrost byla v radě starších našeho sboru několik desítek let. Záleželo jí na Jednotě bratrské a dala jí svou lásku i své schopnosti. Od mládí bylo její místo také v pěveckém kroužku našeho sboru. Nadšeně žila duchovní hudbou a zpěvem - k posile a radosti své i druhých. A když nemohla sestra Petrová už vykonávat dirigentskou funkci, sestra Vélková ji převzala s odpovědností sobě vlastní. - Pěvecký kroužek - to by mohla být zvláštní kapitola našeho sboru: kolik jeho členové zažili společné radosti a družnosti - chvíle nezapomenutelné.. Kolik požehnané služby vykonali při různých příležitostech... Sestra Vélková byla jeho neodmyslitelnou součástí... 83 let byla sestra Vélková mezi námi, patřila k našemu životu a my k jejímu. Nemůžeme a nechceme zapomenout... Měla nás ráda, měli jsme rádi... Ve sboru jsme se sní rozloučili 23. dubna.

Bronislava Hloušková zemřela 24.dubna 2005...

Odešla ...

Od neděle 24.dubna 2005 už nemáme mezi sebou sestru Bronislavu Hlouškovou, rozenou Kadlecovou. Krátce před svými 81. narozeninami (12.5.) odešla do nebeského domova. Ve sboru v Železném Brodě jsme se s ní rozloučili v pátek 29. dubna.

Na smutečním oznámení jsme četli výpověď evangelia: Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný (Jan 3,16). Tak Bůh miloval svět.... Možná nám tato zkratka celého evangelia zní poněkud neosobně. Ovšem jen tak dlouho, pokud si neuvědomíme, že tady na světě žijeme (krátký) čas my lidé, zcela konkrétní osoby... Nám je určeno evangelium jako osobní dobrá zpráva, jako dar i výzva.

Dar v tom, že nás Bůh miluje, výzva v tom, co s tou Boží láskou uděláme, jak na ni zareagujeme, jak ji využijeme. Jak se s Boží láskou můžeme setkat? Je to prosté: to se nejprve Ježíš člověku postaví do cesty - obyčejně tak, že k němu navede zcela konkrétního člověka, který mu otevře oči pro Krista. A nebo ho přivede do společenství, které žije „s Kristem“ a pro něho.

Tohle se stalo i sestře Hlouškové. Plně se na ni projevilo lidské povědění, které vzešlo ze zkušenosti celých generací: člověk miní, Pán Bůh mění. Můžeme dodat u sestry Hlouškové: protože ji miloval. Chtěla se dostat k slušnému hmotnému zabezpečení „v lepší společnosti“ a k cestování po světě - Bůh ji však přivedl do farářské chudoby a do „nejhorší společnosti“ podle soudobého smýšlení ateistického světa. Stala se „nespolehlivým“ elementem, pro který musí platit nejrůznější omezení, včetně zavřených hranic státu. Přesto se do světa dostala, Pán Bůh jí neodepřel její touhu, - i když jinak než zamýšlela a jinak než si možná kdysi myslela.

Z moravské Bystřice přišla studovat obchodní akademii do Jablonce n.N. s představou, že se s bohatými podnikateli dostane na cesty do zahraničí. Měla k tomu výborné předpoklady: státní zkoušky z ruštiny, němčiny a angličtiny. A tady ji Pán Bůh vzal za ruku a vedl a dovedl do sboru Jednoty bratrské, který vedl bratr Vl.Habr. Tady poznala Pána Ježíše, jak o něm svědčila Jednota bratrská ve svém učení i praktickém životě a vztazích mezi bratřími a sestrami. Stala se tu uvědomělou křesťankou, otevřel se jí bohatý svět víry a její nové obzory.

Sestra Hloušková se uměla spolehnout na svědectví církve - sboru - mládeže. Řekla své ano těmto novým obzorům, ano Ježíši Kristu. A že to myslela vážně, svědčí i to, že spojila svůj život s kazatelem Jednoty bratrské, se kterým se poznala na mládežnických setkáních na Polubném. Byli oddáni bratrem Karlem Reichlem 28.4.1951, před 54 lety, slíbili být spolu, být pro sebe „dokud nás smrt nerozloučí“. Je to krásný prostor času zahrnující společné mládí i stáří.

Je v něm 21 let společné služby ve sboru v Rovensku p. Tr., 23 let v Železném Brodě. Kolik je v tom čase práce, starostí, kolik setkání s bratřími a sestrami, kolik pevných svazků bratrské a sesterské lásky... ale i loučení... a zklamání...

Na různých místech se snažila uplatnit své jazykové vybavení vyučováním. A velmi se těšila, když přišly skrovné příležitosti ujmout se tlumočnické služby, když mohla přijet zahraniční návštěva. A velmi si to užila v roce 1957 při slavnostním synodu Jednoty a při Generálním synodu 1967. Ještě více ji to přitrhlo k Jednotě a hledali s manželem cestičky také navštívit naše zahraniční sbory - podařilo se: navázali mnoho kontaktů v Německu, Anglii i v Americe.. Byli u toho, když se zrodily partnerské vztahy s Ochranovem, pak s Bad Bollem a nakonec i s Amsterodamem. Ráda překládala, ochotně psala cizojazyčné dopisy...

Osobně při těch cestách a stycích poznávala, jak Bůh miluje svět - lidi v něm různých jazyků i barvy pleti a jak lidé po světě Kristu odpovídají na jeho lásku. To je povzbuzující a posilující. Je to viditelná síla a moc evangelia.

A nyní sama poznává i pravdu druhou z Janova textu, že: žádný, kdo věří v Krista nezahynul, ale má život věčný. Sama ho zakouší spolu s těmi, kdo ji ve víře na věčnost předešli.

Dostali jsme mnozí od manželů Hlouškových novoročenku pro rok 2005, ze které se oba na nás usmívají před svou zasněženou chalupou ve Vesci. Sestra Hloušková nám z obrázku mává - netušili jsme, a jistě ani ona, že je to také zamávání na rozloučenou, že s námi neprojde celým rokem 2005, do kterého nám přála požehnání.

Vzpomínáme a budeme vzpomínat, děkujeme Pánu Bohu za její život, za její dobrotivé srdce, i za to že jsme směli také být spolu - nablízku. Byla tu, a zanechala po sobě dobré stopy. Ty viditelné i ty skryté v srdcích - a ty se nedají vymazat. Odešla do nebeského domova. Nezahynula, má život věčný.

J.Polma

Jan Heller dovršil 80 let

Nejednou v životě jsem se přesvědčil o tom, že mnohý „znalec“ bible se pokládá i za jejího pravého směřodátného vykladače. Takový přístup netoleruje jiné zastánce domnělého pravověří. Theolog Jan Heller má jiný přístup. Dovede vstoupit do dialogu bez předsudků. Je ochoten hledat i nacházet společně jádro věci a své poznání biblických pravd nevnucovat, ale předkládat. Hluboce zakořeněn ve svém oboru je ekumenicky vstřícný, prost předsudků i vůči soustavám mimo rozmezí křesťanské oblasti.

Jeho biblická orientace zahrnuje nejen člověka, ale celý stvořený svět, především tvorstvo, které trpí, tím více, že mnozí lidé, i křesťansky orientovaní, se odvracejí, aby neslyšeli jeho sténání. „Člověk - pastýř stvoření“, tak nazval Heller svou přednášku na Maltézské universitě před deseti lety. Ještě o desetiletí dříve poukazoval Heller na odpovědnost vůči stvoření v rámci TISu, který byl později jako nepohodlná organizace rozpuštěn. Jan Heller vztahuje spásný proces na všechny život, vycházející z ráje, a je v tom podoben Františku z Assisi i Albertu Schweitzerovi, před pěti lety připomenutému v článku „Životní prostředí v pohledu biblického poselství“ (Pozdní sklizeň).

Z odborného i osobního zakotvení Jana Hellera, vychází přesvědčivost toho, co vyslovuje a čím žije. Jeho jazyk je pozoruhodně vytříben: činí vědeckost nejen srozumitelnou, ale i poutavou. Pěvec devadesátého žalmu uvádí dovršení osmdesátého počtu „let našich“ s připomenutím práce a bídy (podle kralických, Fischl překládá lopota a nesnáz, ekumeničtí trápení a (ne zrovna šťastně) ničemnost. Nevím, jak by to přeložil (neučinili to tak) Jan Heller, jenž zná zdravotní obtíže z vlastní zkušenosti a to daleko ještě před svými osmdesátinami. Tento úděl přijímá jubilant s pokorou a jistě k posílení těch, kdo nesou svůj vlastní kříž i všech, kdo jsou jeho přáteli, k nimž se smí počítat i autor těchto řádek.

Miroslav Matouš

Oblak svědků

(M. J. Hus)

Proto i my, obklopeni takovým zástupem svědků, odhodme všecku přítěž i hřích, který se nás tak snadno přichytí, a vytrvejme v běhu, jak je nám uloženo, s pohledem upřeným na Ježíše, který vede naši víru od počátku až do cíle. Místo radosti, která se mu nabízela, podstoupil kříž, nedbaje na potupu; proto usedl po pravici Božího trůnu. (Žd 12, 1 - 2)

V těchto dnech si připomínáme dva významné svátky. Předně výročí soluňských bratří Cyrila a Metoděje, kteří k nám přinesli křesťanství, bibli i nově vytvořené slovanské písmo. A den na to mučednickou smrt mistra Jana Husa na hranici 6. července 1415. To jsou události, kterých stojí za to vzpomenout zvláště nyní, kdy se v naší současné spo-

lečnosti rozmáhají docela jiné důrazy než ty, které zastávali tito mužové. Nebudu vám opakovat jejich příběh, ten jistě znáte. Pokusil jsem se však najít v Písmu místo, které by co možno zřetelně shrnovalo jejich dílo. A tu se nabízí text o oblaku svědků.

Podívejme se, co říká o oblaku svědků Písmo. V řečtině je tu dost složitá věta. Kraličti ji přeložili téměř doslovně: „Protož i my, takový oblak svědků vůkol sebe majíce, odvrhouce všeliké břímě, i snadně obklíčující nás hřích, skrze trpělivost konejme běh uloženého sobě boje, patřice na vůdce a dokonavatele víry Ježíše.“ Ekumenický překlad je srozumitelnější - škoda, že výraz „oblak svědků“ vynechal a přeložil volněji slovem „zástup“. Věcně je to samozřejmě správné, ale ztratila se tak souvislost s oblakem, v němž či jímž vedl Hospodin svůj lid při putování pouští z Egypta do zaslíbené země. V tom oblaku jim byl přítomen. A nám je přítomen v oblaku svědků, obdarovaných zvláštní hojností Ducha svatého. Oblak svědků líčí už předchozí kapitola (Žd 11), která připomíná Boží svědky od Ábela až po Davida a proroky i jejich skutky víry. Ale i po Kristu zmocnil Bůh svým Duchem řadu dalších, aby pokračovali ve službě. Oblak svědků nás tak obklopuje dodnes.

Kdo je „svědek“ v biblickém smyslu? Řecké slovo *martyris*, které původně znamenalo „svědek“, nabylo v prvokřesťanské době významu „mučedník“. Kdo tehdy osvědčil víru v Krista, šel na mučení. Proto se mluvívá o „svědčích krvi“ - svou víru dosvědčili tím, že byli hotovi prolít vlastní krev. Většina z vás jistě zná slavný román Henryka Sienkiewicze *Quo vadis?*, kde se líčí mučednictví prvních křesťanů v římských arénách. Znamená to snad, že ten kdo neprolil svou krev, není pravý svědek? Anebo naopak je svědkem každý, kdo o Pánu Ježíši druhým nadšeně vykládá, ale přitom se pohodlně veze na vozičku úspěchu a pohody? Řekl bych, že pravda je někde uprostřed: Opravdový svědek je ten, koho svědectví něco stojí, kdo je hotov k újmě, a tím dokládá, že mu nejde jen o nějaké nezávazné povídání, ale o něco vážného a bytostného. Takový člověk na sebe bere podle Ježíšova slova svůj kříž, ať už lidé jeho kříž a újmu vidí, nebo nevidí. Když se člověk pro víru odřiká svého pohodlí a nároků, stává se svědkem, alespoň malým svědkem, na rozdíl od velkého svědka, který jde pro víru do arény nebo na hranici jako Hus. Kéž by nás Duch svatý vedl, abychom se pro Krista uměli alespoň něčeho zříkat a tak dosvědčovat, že nám na něm záleží.

mistr Jan Hus

... Už to, že jsme se za ním vypravili, se nestalo proto, že jsme si ho my sami vybrali. „Ne vy jste vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás (Jan 15, 16),“ říká náš Pán. To, že jsme se ocitli na trati, je dokladem toho, že on sám si nás vybral a povolal. A dbá o to, abychom se neminuli cílem, abychom zůstali na trati. Máme-li někdy dojem, že jsme tvrdě a bolestně narazili, zamysleme se, zda jsme nenarazili na jeho svodidla, zda to není skrytý projev jeho péče, abychom neseběhli z dráhy, ale zůstali na trati.

A tomu slouží i oblak svědků. Neběžíme sami, provází nás veliký oblak svědků. V církvi i v dějinách. Daleko i blízko. Všichni, kdo dosáhnou cíle, dostanou vítězný věnec, čili „korunu života“, jak říkají Kraličtí. Apoštol o tom píše Timoteovi: „Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokončil, víru zachoval. Nyní je pro mne připraven vavříin spravedlnosti, který dá mi Pán, ten spravedlivý soudce. A nejen mně, nýbrž všem, kdo s láskou vyhlížejí jeho příchod“ (2Tim 4, 7-8).

Děkujeme ti, Pane, za oblak svědků, který už nás předešel k tobě, a tak nám vyznačil cestu. Dej nám sílu svého svatého Ducha, abychom za nimi, a tím k tobě, šli trpělivě a statečně, neulpívali na nesnázích, ale radovali se z toho, že v tobě máme vůdce i dokonavatele víry. Uč nás odkládat u tebe všechnu přítěž i hřích a vytrvat až do konce - až do velikého setkání s tebou, kdy v cíli uvítáš všechny, kdo i skrze zármutek spěchají do tvé radosti. Amen

*Jan Heller: Jak orat s čertem. Kázání. Kalich 2005
úryvek z kázání, strany 188 - 190*

KOMU PŘINESL TOLERANČNÍ PATENT Z ROKU 1781 VYTOUŽENOU SVOBODU?

O práci Komise pro studium rekatolizace v Čechách a na Moravě.

Dne 3. března se konalo v sídle Ekumenické rady církví ČR v Praze další zasedání Komise pro studium rekatolizace v zemích Koruny české v 16.-18. století za přítomnosti 25 teologů, historiků, sociologů a dalších členů církví. Historička a teoložka dr. Eva Melmuková přednesla referát na téma „Křesťané, hlásící se k české reformaci v 18. století.“ Vyložila proces a následky vyhlášení tolerančního patentu Josefa II. z r. 1781, který v prostoru Čech a Moravy opět povoloval helvetské a augsburské, avšak již žádné jiné vyznání. Na její teze reagovala v rámci koreferátu historička dr. Ivana Čornejová, soustředila se především na otázku periodizace a vymezení termínu „rekatolizace“. Pohledy obou expertů se lišily zvláště v názorech na okolnosti samotného průběhu vyhlášení tolerančního patentu na jednotlivých panstvích. O slovo se dále přihlásil odborník na situaci nekatolíků v 18. století sociolog Mgr. Zdeněk R. Nešpor. Vyjádřil se kriticky k výpovědní hodnotě oficiálních výsledků rekatolizace, na druhé straně také postavil v otázku kontinuitu tradice na straně protestantů. V následující části setkání diskutovali účastníci o organizační stránce práce komise a sjednotili se v systematickém rozdělení jednotlivých tematických historických a teologických okruhů spojených s rekatolizací. Další setkání komise se uskuteční 19. května opět v sídle Ekumenické rady církví v Praze.

Všichni zájemci o spolupráci jsou vřele vítáni, další informace je možné obdržet na ERC, Donská 370/5, 101 00 Praha 10 (tel. 271 742 850).

JJ

Ježíš odmítá násilí

Když žoldnéři zatýkali Ježíše, chtěl ho jeho učedník Šimon Petr bránit. Proto vytrhl kterémusi z žoldnéřů meč a řal jednoho z biřiců. Usekl mu ucho. Ale Ježíš ihned zakročil a Petra přísně napomenul: „Zastrč meč do pochvy! Neboť všichni, kteří meč berou, mečem zahynou!“

Jestliže Ježíš neschválil Petrovi, aby hájil jeho, Ježíše, který zastával věc Boží, jak by teprve mohl dovolit a schválit, aby lidé bojovali se zbraněmi v ruce za věci lidské!

Lidé nemají práva tasit na sebe zbraně, zejména nazývají-li se křesťany, tj. učedníky Ježíšovými. Ježíš pravil: „Příklad dal jsem vám, abyste i vy činili, jak já jsem činil.“ A jaký to byl příklad, jaký nám dal Ježíš? Byl to příklad neskonalé lásky k lidem, a to nejen k přátelům, ale i k nepřátelům. Sám pak nabádá své učedníky: „Milujte i své nepřátele, dobře číňte těm, kteří vás nenávidí a modlete se za ty, kteří vám ubližují!“

Proto i vy, hoši a děvčata, chcete-li býti křesťany, následovníky Kristovými, musíte spolu s Ježíšem odmítat všechno násilí. Nedejte se nikdy strhnout hněvem k nelaskavému, a dokonce násilnému činu. Proto vám netrpím, abyste si hráli na zabíjení, na válku. Proto vám netrpím hračky, které představují zbraně. Rozumíte mi už? Svět má války dost a touží po míru, po sbratření národů. Vy se cvičte v tom, abyste se stali vojáky Ježíšovými. A zbraně vojáků Ježíšových jsou mírnost, smířlivost, dobrá vůle. Ježíš prikazuje neoplácet zlé zlým, prikazuje odpouštět a pomáhat.

(Až budete starší, přidejte se k těm, kteří budou odmítat každé násilí, jako je odmítal Ježíš. Vytvořte nový svět, ve kterém se už nebude bojovat, protože všechny spory se budou řešit přátelsky a pokojně. Tak splníte předpověď velikého předchůdce Ježíšova, proroka Izaiáše, který pravil: „I zkují své zbraně v motyky, pluhy a srpy, nepozdvihne národ proti národu meče a nebudou se již učití boji!“)

(Přemysl Pitter: Slovo Boží dětem)

Rabbi Mendel z Kozku překvapil jednou několik učených mužů, kteří u něho byli hosty, otázkou: „Kde bydlí Bůh?“ Smáli se: „Jak to mluvíte? Celý svět je přece plný jeho náhery!“ On však zodpověděl vlastní otázku: „Bůh bydlí tam, kde ho vpustíme.“

Martin Buber

Bůh se nám v lásce blíží.
abychom ho milovali, ne se děsili,
a vzdaluje se nám proto,
abychom po něm toužili, ne si zoufali.

M.M. Únik z Babylonu

připravil Miroslav Matouš

Historie o původu Jednoty bratrské
Druhý díl psání tohoto (3)

(3) Ještě pak vždy mezi tím ti původní bratří ptali se, kde mohli, po takových kněžích, kteříž by v čistotě služby boží vedli, a kde kterých se po krajích doptati mohli, těch v službách užívali. A zvláště pak k knězi Michalovi, poněvadž byl muž pobožný a učený, nejvíce se hrnuli a jeho jako za otce měli. A že se jich tak mnoho jeho přidrželo, i to jest Rokycanovi i králi Jiřímu donešeno. A z toho přišlo to, že tomu knězi Michalovi zapovědiny byly všechny služby boží, ano i jiným jemu podobným. A přišla taková pokušení, že bratřím těm žádní kněží, někteří nesměli a někteří nechtěli ničímž sloužiti, ani křty, ani oddavky, ani pohřby. A sumou všechna shromáždění tajná i zjevná byl jim zapovědina, takže sobě nevěděli, co počíti.

Jošť pak, biskup vratislavský, králi Jiřímu radil, aby jich nedal usmrcovati, než aby je dal jímati, vězeti, odevšad vypovídati. Nebudou se prý věděti, kam díti a půjdouť-liť do hor, tam nebudou moci bydleti. Užil přísloví: Nebo (prý) mučedlnictví jest pečeně neobhořalá, z něhož by se jen více plodili.

A to bylo tehdáž, když Jiří pro dostání koruny královské papežencům slíbil, že chce všechno království ku poslušenství církve římské přivést, z čehož ho Rokycan trestal a k kompaktátům pro sebe obracel, kteřížto kompaktátistové nemenší bratří nepřátelé než jako papeženci.

Ti pak dobří otcové v svém předsevzetí, ač ta všechna pokušení na ně přicházela, stáli byli, nesmějíc se ani v kostelích ani po domích shromažďovati, do hor a lesů tam na tom litickém zboží se obrátili, tam se shromažďovali a zákon boží sobě čítali, ale i tam vyšpehováni byli, nebo dýmem se prozrazovali, takže potom v noci ke dni uhlí sobě napalovati museli a potom ve dne při samém uhlí se zhřívajíce v těch studených horách své náboženství konali a své rady drživali a mívali. A když sněhové byli, aby vyšlakováni nebyli, jednou drahou všickni chodívali a kdo z zadu šel, ten nějaké roždí aneb haluz za sebou táhl, aby všech stopy neb šlépěje zametl, tak jakoby tudy někdo nětco k své potřebě vlekl. A tak v těch horách příkrost zimy i hlad nemalý snášeli a tak se horlivě pánu bohu modlívali (jakž staří poznamenali), že se jim krev z kolen prýštila. A tu sou vůli boží při spasení zpytovali i ji vyhledávali, milosti božské i požehnání i pomoci žádajíce.

(4) Že také hned tehdáž (ač ještě žádných služebníků a kněží mezi sebou vyzdvižených kromě těch, kteříž se s nimi oddělili, neměli) nějaký řád sobě zřídili a někteří za starší vyhlásili, aby jich všickni poslouchali, jimi se po všech krajích řídili a bez rady jich nic nového před sebe nebrali, ani žádných knih a spisův lidských nečtli a jimi se nepletli, leč by je prvé starším ukázali a oni je za hodné usoudili.

A tu také hned ti starší z potřeby synody tam na těch horách oznámíc sobě místo lidem neobyčejné a čas svolovali, ze všech krajův českých i z Moravy, kdež o některých osobách věděli a jim o tom oznamovali. A shromáždivše se tu i statuta některá synodní mezi sebou dělali i zapisovali, a zvlášť, jak by se měli k bohu i k lidem chovati i k sobě vespolek a jak i jiné lidi vésti, jak i v živnostech, obcích, spravedlivě se živiti a jak i ke všechněm lidem i k vrchnostem se chovati, k přátelům i k nepřátelům, hospodáři, hospodyně i čeládka, jakož o tom ti pobožní zápisové ještě zůstávají a se nalézají. A mezi tím vším časté modlitby a posty sobě ukládali a jedni druhým o nich oznamovali, když se do svých krajův rozešli.

A to tak horlivě konali, a tak úzkého svědomí při tom byli, že suchého chleba se najísti a vody napítí za hřích měli. A tak jistě, velmi těžce, pracně a úsilně nám ty grunty zakládali, na něž my nyní stavíme. A při tom také častokráte se o budoucím vyzdvižení služebníků a kněží sobě radívali se, poněvadž přítomných nemnoho měli, když jim ti sejdou, myslili, kde jiné vezmou. Soudili i to, že ti, kteréž mají jsou z hnízda papežova (kromě obnovy a nápravy) a jak by jich potom dostávati i odtud mohli, to že možné nebude. A byť jich pak odtud i dostali, tedy jak by jim s dobrým svědomím obcovati mohli, to vše za dlouhé časy mezi sebou rozjímalí, až pán bůh ráčil jejich modlitby vyslyšeti, na grunty dal jim trefiti, aby na to myslí svou přišli, což potom i učinili a vykonali, o čemž níže bude oznámeno.

O čtvrté věci.

Proč a z jakých příčin to oddělení se stalo.

Již po takovém způsobu toho oddělení sluší dotknouti i o příčinách jeho. Ačkoli pak v přístupu k tomuto způsobu jest již téměř dosti dotknuto i o příčinách, však tuto ještě o té věci nětco, což hlavnějšího a přednějšího jest, krátce a sumovně připomeneme a oznámíme.

I. Nejprvnější příčinu té věci býti pravíme toho, kterýž jest původ a příčina všeho dobrého, totiž boha všemohoucího. Onť jest přední a původní

příčina toho všeho dobrého, to jest obnovení v církvi a v těchto našich krajinách, jako potom i v jiných po hrozném zavedení, kteréž bůh pro hříchy lidské a nevděčnost pravdy dopustil a po mnohé časy přehlídati ráčil, Act. 17. A to pán bůh činil takto:

(1) Skrže ducha svého svatého, když jest svíce mnohých vyvolených svých osvětil, aby ti hrozný zavedení poznali i oznámili i nebezpečnost jim v tom ukázal a dal bázeň svatou v srdce jejich, aby se toho hrozili. Potom skrže téhož ducha svého i vůli i pravdu svou jim zjevil, aby na způsob první církve svaté od Krista pána založené a od svatých apoštolů kázané a zřízené v písmích svatých vypsany prohlédli a dal jim i tu milost, aby jej sobě oblíbili a k němu se navrátili.

(2) Rozkazem svým božským a jako donucením, když jim oznámil, že přijdou falešní proroci a rozkázal, aby se jich vystříhali, ohavnosti utíkali, z Babylóna vyšli a nečistého se nedotýkali, a zvláště pak skrže apoštola, 2. Kor. 6, v. 14. až do konce, jakž ta slova napřed položena. Těmi věcmi bůh předkům našim naskytl dosti příčin k tomu oddělení.

II. Druhou příčinu toho oddělení pravíme býti nevyhnutelnou potřebu vlastního spasení a milost k němu a na druhou stranu ujiti věčného ztracení a bázeň. Tať jest je příčina k němu přivalila, kterážto jest tak mocná, že jí žádný odolati nemůže, nebo takové svědomí, kdož je od boha sobě dané má a ne nějaké nápadné, ke všemu i k nejpotupnější smrti člověka dožene a ničímž rozpáčiti se nedá, proti němuž činiti, jest proti bohu hřešiti a sebe samého svým vlastním soudem potupovati, kteréž také potom i v den soudný každého (jako i sám bůh) potupí i ospravedlní.

I kdyžť sou tedy předkové naši takové svědomí měli, že by s tím tehdejším lidem i s kněžími jho táhnouce a službám takovým bludným, modlářským obcujíce, spasení býti nemohli, jediné leč by se od nich aneb spolu s nimi od takových bludů a modlářství oddělili a ku prvnímu Kristovu a apoštolskému církve svaté způsobu se navrátili. I co tedy jedinou měli učiniti, nežli se odděliti a v tom se lépe opatřiti a zvláště, když viděli tehdejší způsob jaký jest v zemi české, jako nesvornost a roztržky v lidu, a zvláště mezi kněžstvem, ano že se papeži protiví a mezi tím s ním jedno skrže kompaktáta jsou. Těž jak jsou jedni od druhých zhaníni, potupeni a na ztracení odsouzeni, v obcování rozpustilí, hříchy sobě osvobozující, každý při sobě je omlouvající, což vše tehdáž zjevné bylo. I což sou tedy předkové naši měli činiti, předce-li v tom poznalém zlém zůstávati a poznalého dobrého nenásledovati? a tak sami sebe (čehož bůh každého rač zachovati) odsouditi? I kdo jim tuto bude moci za zlé míti, že se oddělili a ne raději pochválí a řekne, že

dobře učinili, a zvláště pak když neodstoupili od dobrého, ale od zlého a nepřistoupili ke zlému, ale k dobrému. A tať jest vůle boží, jakž sám poroučí: “Odstup od zlého a čiň dobré.”

III. Příčina toho oddělení byla jest v tom lidu, od něhož se stalo oddělení, nebo když se koli lidé od lidí dělí a od sebe odcházejí, vždycky toho hlavnější příčina bývá v tom, od kteréhož se uchází nežli v tom, kterýž odchází, nebo kdyby mu ten příčiny nedával, nešel by druhý od něho. Ale neboť ho onen nechce míti, anebo mu nětco ubližuje a tím ho odhání a zapuzuje, leč by ten odcházející nětco zlého učinil aneb učiniti mínil, tak by sobě sám příčinou byl. Ale těmto oni příčinou byli i tím, že jich míti nechtěli, a to ne pro nětco zlého, ale pro dobré, že jim ve zlém překáželi, nebo kdo zlému člověku nepomáhá a jemu nepovoluje, nepřitelem jeho bývá, i tím, že sou jim ubližovali, chtěc jich jako soli z očí zbýti. Nebo i Rokycan, když na něj nezbedně dotírali, aby se zlého poznalého pustil a poznalého dobrého následoval, těžce to nesl a říkával jim: “Nezbední jste, chcete všecko pojednou míti.” A když pak ho poháněli, rozzlobil se na ně a ubližoval jim.

Protož mu v listu svém třetím napsali: “Protož, mistře, můžeš rozuměti, že ne my jsme se odloučili od tebe, ale tys nás odloučil od sebe”, totiž ne my jsme byli příčinou toho oddělení, ale ty i s svými jsi toho příčinou. S strany pak své učinili to úmyslem dobrým, že nechtěli zlému obcovati a dobrého zanedbávati, jakž napřed oznámeno a níže se ještě více předloží. A tak daremněť se odpůrcové naši na nás zlobí, že jsme se od nich oddělili, poněvadž jsou toho sami příčinou. V sobě nechť příčiny hledají a ne v nás. Myť bychom je měli z toho viniti a ne oni nás, neb jsme toho neučinili dobrovolně, ale z mušení, byli bychom raději pokoj a volnost měli, nežli soužení. Ale když se tak bohu líbilo, stalo se.

Když se již pak to oddělení stalo, aby věci tak se dály, v tom roznášely se rozličné pověsti o bratřích a jejich náboženství. Tehdy mnozí lidé, jakož jedni pro nepravé pověsti o bratřích a jejich náboženství [...] na bratří se hněvali, tak druhí podlé pravých k nim se hrnuli a obračeli, někteří z horlivosti, aby s nimi toho čistého náboženství požívali, jiní pak na zkušení a špehy, aby shlédli, co se děje, a uzřevše dobré věci, zůstali při nich, čehož bychom mohli příklady mnohé ukázati. A tak téměř na každý den rozmnožoval se počet učedníkův a pán přidával těch, jenž měli spasení býti, takže i nejedni kněží, opouštějíce fary své, přicházeli mezi ně, jako kněz Jan Tábořský, kněz Michal Jelecký, kněz Jan Pousteník a po časích i kněz Havel Novoměstský. A ať se i toho nepomine, že i slavní páni a rytířstvo k nim se připojovali, jimž mnozí i na svých gruntích bytu přáli, je fedrovali i místa k shromažďování se k službám stavěti a vzdělávati dopouštěli. A že toho času také nějaká

částka valdenských v okolních krajinách se nalézala, i ti se k nim hlásili a známili se s nimi, jejichž někteří kněží i s Rokycanem a jeho pomocníky známi byli a spolu mluvivali, kteréz Rokycan chválival, pravě, že sou to dobří křesťané z původu apoštolského, což vše naši předkové slychali a s nimi se známili. A z těch valdenských nejedni z kněží i z lidu k bratřím přistoupili.

Artikul druhý.

O vyzdvižení služebníků a kněží v jednotě.

Po oznámení o našem oddělení a o jeho času, způsobu i příčinách, oznámíme také o vyzdvižení mezi sebou služebníků, správců neb kněží a biskupů, též o času, osobách a příčinách toho.

Známo tedy buď, že předkové naši po svém se svrchu oznámeném oddělení od druhé strany římské, s níž tito byli kompaktáty svázáni, zůstávali bez svých domácích a vlastních služebníkův téměř více za 10 let, požívajíce kněží z jejich prvního řízení, pobožnějších, kdež je mohli míti a jich se doptati, a zvláště těch, kteříž se s nimi také oddělili aneb po oddělení k nim přistoupili z římského i valdenského svěcení, opouštějíce škodlivé bludy i obcování, ceremonie i lidská ustanovení některá a zvláště při svátostech. A rozumějíce, že v časích prodlených mohli by jim ti kněží pomíti a vyhynouti, a že by potom jiných k těm podobných nevěděli kde bráti, a zvláště když jim vždycky lidu ustavičně přibývalo i na to přišli, a bůh jim to vnukl, aby sobě původ služebný biskupův a kněžích z domácích svých vyzdvihli a zvolili, kterýž by potom na budoucí čas trvati mohl. Aby pak to řádně a s bohem učinili, takto k tomu přistupovali a tu věc před sebe brali a konali.

(1) Nejprvé sami mezi sebou to uvažovali, měli-li by se v to a jak dáti a byla-li by ta věc užitečná a potřebná a mohlo-li by bez toho býti? prohlédajíc i na to, co by z toho pošlo a jak to svět a krajiny tyto, kněží a lid snesou a přijmou a co na ně proto přijde, budou-li moci to snášeti? a to zachovati, obdržeti a obhájiti? A na tom se jistotně snesli a zůstali, že jim bez toho býti možné není, a že jest jim to potřebné, již pak přid na ně co přid proto, aby snášeli a trpěli s pomocí boží, když jen tím jisti budou, že ne pro nětco zlého, ale pro následování čisté pravdy boží to trpěti budou.

(2) Pánu bohu se za to horlivě, snažně a často modlili a hned sobě k tomu modlitby s postem po všech krajích českých i moravských ukládali a ohlašovali, aby sobě v tom všickni pomocni byli, líbilo-li by se pánu bohu, aby jim to dáti a mysl jejich na tom ustanoviti, i v tom jim požehnati ráčil, a byl-li by již čas to vykonati, k čemu jich sám v duchu

ponouká, aby jim to zjevil. A to vše činili na základ řeči Kristovy, kterýž dí: “Žeň jest mnohá, ale dělníků málo. Protož prostě pána žní, ať pošel dělníky na žeň svou.” A zvláště viděvše, že se již krajiny bělejí ke žni, lidu nemálo od nepobožných kněží odstupuje a k nim se hrne a i tím bůh návěští dává, aby se o větší dostatek služebníků postarali. Pakli by se ještě pánu bohu toho času ještě nelíbilo, aby jim to také ukázal, že by nechtěli proti boží vůli toho před sebe bráti.

(3) Pilně se na vše strany ptali po lidech pobožných, byl-li by kde aspoň v jiných krajinách cizích nějaký dobrý a neporušitelný původ služebníků z posloupnosti apoštolské zůstávající, aby se k nim připojili aneb od nich služebníky vzali, pročež i jinam do cizích krajin vysílali i tu doma shledávajíc se s cizozemci, na to se ptali, avšak nic jistého doptati se a najíti nemohli, než všudy o velikém porušení a nedostatecích kromě valdenských, kteříž svědectví měli, že prvé než Řekové od římských se oddělili a od nich potupeni i na větším díle vyhubeni byli a veliká protivností trpěli i z těchto krajin vyháněni bývali, avšak i ti tak velikými trápeními od čistoty svého učení i obcování prvního nemálo poodešli, ouřad však a posloupnost apoštolskou mezi sebou předce bez přítrže zachovanou měli. Protož také bratří i těch jako bližších nepominuli i k těm chodili a posílali, ale k nim přistoupiti pro některé příčiny nemohli. A tak tito dobří lidé a původní naši předkové nevěděli se téměř kam obrátiti, kde odpočinouti, než vždycky se domů k sobě zase navracovali a bůh je doháněl a svědomí jejich také k takovému domácímu obnovení nutilo a pobízelo.

(4) Písma svatá zpytovali a příklady první církve svaté soudili a rozvažovali a pilně myslili, neučinili-li by tu něco proti tomu, kdyby sobě takové služebníky vyzdvihli a doma zřídili i našli to a dočtli se toho, že to proti bohu není ani proti příkladu prvotní svaté církve, v nížto ti, kteříž byli kněžími, řídili jiné kněží a biskupy, a aniž sou jaký rozdíl mezi knězem a biskupem v ouřadu a v pravdě činili, ale těmi oběma jmény jedny a též osoby jmenovali a v nedostatku služebníků jedni kněží jiné řídili a dosazovali, jakž zjevně epištoly svatého Pavla i psání starých církevních učitelů to osvědčují.

Takž i oni majíce mezi sebou kněží přišli na to, že jich mohou více zvoliti i potvrditi. A ti kněží že mohou také, byla-li by potřeba, starší nad sebou k správě sobě voliti a postaviti i potvrditi, jakž sou tak i v římské církvi na počátku učinili a jim to jméno biskupské přivlastnili a přičtli. A i bez toho před tím, i za apoštolů i po nich, za dlouhé časy že to bylo, avšak nebylo tu nic nepořádného.

Těch příkladů jim písma svatá naskýtala a bůh také, jakož se jim kázal od zlého oddělití a nečistého se nedotýkati, tak také zaslíbil, že

chce lid svůj z rukou falešných svůdců vysvoboditi a jiné služebníky a pastýře nové podlé svého srdce vzbuditi. Nad to ukázal jim to i zjeveními svými některým, že jest vůle jeho, aby to již toho času učinili a dal jim k tomu srdce i vůli jednomyslnou bez roztržitosti.

(5) S pobožnými a rozumnými i učenými lidmi, kde mohli, radili se, nechtějíc sami na svém soudu toho zavíratí, kteřížto také jich v tom potvrzovali a k tomu donucovali, mluvíc jim to zjevně, a zvláště mistr Martin Lupáč, volený také biskup, že neučiní-li toho a nevyzdvihnou-li sami sobě služebníků, že nikoli neostojí, jako prvé mnozí před tím ledcos začali a nic nedovedli, zmizeli, takže se i jim stane jako chelčickým, divišovským. A ač pokušení musejí trpěti, protože se o to budou lidé bouřiti, však ani aby na to nic nedbali, že to proti bohu nic nezhrěší, leč proti lidem, čímž sobě překážeti nesluší. Nadto víc i k těm valdenským starším a biskupům jejich na radu chodili a posílali, poněvadž tu nedaleko v Rakousích byli i svá shromáždění tam mívali, jakož pak potom brzy v Vídni jednoho biskupa jejich upálili a je odtud vyhnali.

V čem oni jich také potvrzovali a jim to schválili i k tomu ponukli, aby to jen doufánlivě učinili, že dobře a svatě učiní a bůh že tomu požehná, čehož jim i žádali a napomínali, aby sobě jen k biskupství osoby volili řádem apoštolským k tomu hodné, že oni jim je i podlé toho lidského řádu, kterýž sami mezi sebou mají, konfirmovati na biskupství budou, v tom se jim zamluvili. Jakož pak potom, když to učinili a je tam odeslali, tak se zachovali, o čemž doleji na svém místě bude oznámeno. A toť jest jistě bylo zvláštní dílo boží, že se ti valdenští tehdaž tu do těch krajín dostali a nějakého pokoje za čas užívali. A potom zase, poslouživše předkům našim, brzo odtud vypuzeni byli a nemálo se jich k jednotě naší přivínulo a někteří v Landškrouně mezi Němci se osadili, jiní se pak jinam a zvláště pak do země marecké (?) obrátili. A potom, když jim i tam pokušení nastala a někteří tam i mučednictví trpěli, zase mnozí do těchto krajín k jednotě naší se obrátili a tu se jich nemálo usadilo opět pro řeč německou na Moravě v městě Fulneku, jejichž potomci ještě až podnes tu zůstávají. A tak ne bratří k valdenským, ale mnozí z valdenských k bratřím přistupovali.

Ale mohl by snad někdo tuto nám říci: "Jestliže byste na těch valdenských chtěli tak mnoho sobě založiti, museli byste nejprv dokázati, jak jsou ti valdenští dobří křesťané byli. A proč je tak z nejedněch krajín vyháněli? Nebyli-li nějací škodliví kacíři, poněvadž je i pálili i mordovali. A měli-li mezi sebou jaké kněží a biskupy nebo řád a poslušnost apoštolskou? a jak byli starožitní v svém se od římanů oddělení a odloučení? a tak že jest to řádné a poslušné vaše od nich na biskupství potvrzení?"

Na to my odpovídáme, že ačkoli jejich knih a psání, z nichž bychom o jejich náboženství souditi mohli, mnoho nedostáváme, nebo ukrutenství papežské i to s nimi vyhladilo a jejich obzvláštnost v náboženství také již své slovoutnosti a jména prvnějšího nemá, nebo v německých krajinách, v Frankrejchu, v Engellandu již jsou připojeni k církvím obnoveným a od nich se nedělí, ale však proto my o jejich pobožnosti, čistotě, učení, trpělivosti i mučedlnictvích nemálo čteme, artikule jejich učení, pro něž sou od římanů za kacíře odsouzeni a potom pro ně takové těžkosti i mučedlnictva trpěli, poznamenané také máme, kteřížto artikulové ne od někoho z jejich strany, ale z strany římské od Eneasa Silvia, kterýž potom i papežem byl, v Kronice jeho české položení jsou takto, na listu mistra Daniele z Veleslavína tištění 124.:

1. že biskup římský jest jiným biskupům rovný.
2. že mezi kněžími není žádného rozdílu.
3. že kněze ne úřad a důstojenství, ale svatý a pobožný život činí lepšího a hodnějšího.
4. očištění po smrti že se žádného nenachází.
5. že duše z těla vycházející jdou upřímo neb do muk věčných neb do věčné radosti.
6. že marné jest modliti se za mrtvé, a že to kněží pro své lakomství vymyslili.
7. že obrazové boha a svatých vymyšlení býti (mají).
8. že svěcení vody a bylin jest věc daremná a smíchu hodná.
9. mnišské žebravé řeholy, že sám ďábel vymyslil.
10. že kněží mají býti chudí, a že mají přestávati na almužně.
11. že kázání božího slova jednomu každému svobodné býti má.
12. že žádný zjevný a smrtný hřích ani pro uvarování většího zlého trpín býti nemá.
13. že kdož smrtným hříchem zhřešil, ten že ani v světském, ani v duchovním ouřadě býti nemá, aniž ho kdo poslouchati povinen jest.
14. birmování, kteréž biskupi posvátným olejem vykonávají, též poslední mazání mezi svátosti církevní počítání býti nemají.
15. zpověď z hříchů knězi činěná, že jest pouhá kleveta, poněvadž dosti jest, když jeden každý v pokojíku svém bohu se z hříchů zpovídá.
16. že křest samou přirozenou vodou bez přimíšení svěceného oleje konán býti má.
17. že na křehových daremný jest pohřeb, kterýž kněží pro svůj zisk vymyslili, poněvadž nic na tom nezáleží, kde a v kterékolí zemi pochována jsou těla lidská.